Nº 1 14-2-1935

YARIM AY

15 KURUŞ

BÜYÜK RÖPORTAJ TIMARHANEDE

Günah Gönüllüler

Eyi bir izdivaç

Neye

Bağlıdır?

Bu sene mesut bir izdivaç yapmak istiyor musunuz. Bunun için hayalinizde yaşattığınız erkeği celbetmek için en ziyade hoşuna gidecek şeyi evvelden bilmeniz lâzımdır. Milyonerler de dahil olmak üzere yüzlerce erkek arasında bir anket yaptım, ve onda dokuzunun bir kadında her şeyden evvel düzgün, beyaz, kadife gibi yumuşak bir cilt ve parlak ten aradıklarına şahit oldum. Şimdi az masrafla ve zahmetsizce her kadın artık arzularının tahakkuk ettiğini göerebilir. Yeni hazırlanan TOKALON kreminin, fiyatı ne olursa olsun, başka hiçbir müstahzarda bulunmıyan, cildi güzelleştiren ve takviye eden maddeleri havi olduğunu temin ederiz. Tokalon Kremi hiç bir zaman ademi muvaffakiyetle karşılanmamıştır.

İşte bir milyoner ile evlenebilecek genç kız.

Cildin gıdası olan PEMBE RENKTEKİ TOKALON Kremini gece yatarken kullanınız. Uykunuz esnasında cildinize gıda verir ve onu gençleştirir. Kremini de sabahları istimal ediniz ki siyah noktaları da izale eder.

TOKALON Kremini bugünden itibaren istimale başlayınız. Beyaz renkdeki yağsız TOKALON: cildinizi beyazlaştırdığı gibi; mesamatınız, cildiniz ve renginiz ne kadar bozuk olursa olsun alacağınız neticeden memnun ve mütehayyir kalacaksınız. Elde edeceğiniz netice temin edilmiştir.

UNIV. BIBL. TÜBINGEN

ZF 699 - 1/12

Bir Masal ki Herkes OKUMALI

Cahit Uçuk

Bazı çok sıcak kanlı insanlar vardır. İlk defa girdikleri meclislerde bile kırk yıllık doslardan fazla sevilirler. İşte, akıcı, kıvrak ve canlı üslûplar da tıpkı bu, ilk görüşde sevilen insanlara benzer.

Siz; Cahit Uçuk imzasını bu gün ilk defa bu yazının altında göreceksiniz.

Belki evvelâ, ona; rehber heveskâr imzasına oldugibi istihfafla, emniyetsizlikle bakacaksınız.

Fakat bu yazıyı okuduktan sonra; bu canlı, özlü masalın müellifi muhayyelenizde, duygulu, içli şahsiyetler ve çok verimli bir yazıcı mevkii alacak.

Bu imzayı, bu imzanın sahibini, tıpkı sıcak kanlı bir insan gibi daha ilk görüşde; meşhur olmuş çok değerli muharrirler kadar seveceksiniz. Hem de çok haklı olarak.

Yarım Ay, bu; içi memleket kokusile, memleket duygusile; ve aydınlık dimağı garp kültürüle dolu yazıcıyı tanıtmakla iftihar duyar.

Onun zengin istidadının, bu sütunlarda her sayıda, biraz daha serpilişine, inkişafına ve tekâmülüne şahit olacaksınız.

Yazan:
CAHİT UÇUK

Size bir köy masalı söylersem dinler misiniz?

Uçuk ninenin çocukluğunda dinlediği bir masaldı bu.. Yüksek dağların eteğinde küçük bir köyüm vardı. Yazı altı ay, kışı altı ay sürerdi köyümün.. Yazı dağların tepesindeki suyu bol, rüzgârı kokulu yaylâlarımızda geçirirdik.. Ah bilseniz köyüm, yaylâm ne güzeldi bilseniz.. Size masalımdan önce köyümü, köyümden yaylâya göçü anlatayım. Bir boy dinlerseniz eğer.

Biz, kışı köyde geçirir, ilkbahar gelince karlar güneş sıcağıyle erirken göç ederdik yaylâlarımıza.. İçimde sevinçler haley [1] benim.. Anama, babama, bacıma, eceme [2] yardımeder dururdum. İşler bütünlenir; yorganlar, döşekler sarılır çullara, kilimlere, cicimlere.. Kapkacak ta kazanlara doldurulur.. Ak pak yıkanmış fistanlar, gömlekler, mintanlar üstü yeşil boyalı teneke sandıklara yerleştirilirdi. Katırların kemikli sırtlarına palanları vurulurdu... ve onların sırtlarına yüklenirdi bütün bu saydıklarım.. Boş kalan yere de bacım, ecem, ben yerleşirdik.. Babamla anam ellerinde deynekler ve bacaklarının yanında aslan yeleli, yiğit itimiz ardımızdan gelirlerdi.

Bütün kışı ocak başında tütün içerek; halı, çorap dokuyarak, mısır patlatıp kavruga [3] yapıp, masal söyleyen bir damaltı canları; böylece düşerdik yaylâmızın yollarına.. İnişler iner, yokuşlar çıkar, yaylâmızın köyüne ulaşırdık.. İki tarafı sık böğürtlenli dar bir yol.. İki yanda arıklardan [4] mavi bir su akar, yolun üstünü yüce dut ağaçlarının yaprakları örter. Toprak, ve yeşil ot kokularının genzi gıdıkladığı; gün ışığı sızmaz bir geçid.. Yol boyunca böğürtlen köklerinin biribirlerine sarılarak ördüğü yeşil çit uzayıp gidiyor.. Aralarda ağaç dallarından yapılmış kapılar var bu çitin içinde.. Kapıların içine bakılınca kırpılmış çimenden yeşil halılar serilmiş bahçeler görünüyor. Geniş kerpiç duvarlar tek katlı köy eveleri çarpıyor göze... Önlerinde ak başörtülü, etekleri yerlerde sürünen kadınlar, mor donlu çocuklar dolaşıyor... Biz yollardan ge-

Sonu 30 uncu sayfada

[1] Bir köy oyunun ismi (teperdi)

[2] Anadoluda ece erkek kardeşe denir; halbuki burada kraliçeye diyorlar.

[3] Kavruga - buğday susam kavruguna derler.

[4] Arık - küçük suların aktığı yol

Doğru mu Söylüyordu? Yoksa Deli mi idi?

Bu, bir Türk gencinin Amerikada başından geçdiğini iddia ettiği, şayanı hayret bir maceradır. Bu korkunç hikâyeyi, sahibinden dinleyen Bay Adnan, size onu hiç edebiyat yapmadan, düpe düz anlatıyor. Dinleyiniz:

Ticareti Bahriye mektebini bitirince Amerikaya gidip orada uzun seneler oturan, ve çılgınca sevdiği karısının ölümünden sonra memleketine hasta dönen, çocukluk arkadaşım Nail beni aratmıştı...

Arada geçen uzun senelerden sonra onu adadaki evinde, yatakta, anlatmak istediği şeylerin korkusu içinde buldum.. Herkesten çekinen, ürken bir hali vardı.. Yalnız kaldığımız zaman hastalığına sebep olan korkunç hikâyesini bana şöylece anlatmağa başladı:

Çok sevdiğim karımın ölümünden sonra, asabî bir buhran geçirdim... Doktorlar, yazı şehirden uzak, sakin bir köyde geçirmemi söylediler..

Balık avını çok sevdiğim için (Sinders) gölü kenarında bir otele gittim. Bu göl balık avile meşhurdur ve etrafı birkaç büyük köşk ve güzel köylerle çevrilidir..

Her gün otel arkadaşlarımdan, anthropologist doktor Ardis, çiçek mutahassısı Barlow, borsacı Matüs ile balık avına gidiyorduk... Matüs, balık tutmasını bitirdikten sonra, yanında götürdüğü gramofonla klasik parçalar çalmasını çok severdi, onun için herkesten sonra otele dönerdi..

Bir akşam doktor Ardis, Barlow ve ben, otelin verandasında oturmuş gölün üzerine vuran ayın parlak ışığını seyrediyor ve Matüsün dönmesini bekliyorduk...

Birdenbire uzaktan Matüsün motörünün sesini işittik. Motör bize doğru yaklaşırken birdenbire yolunu şaşırdı, sağa sola sapmağa başladı ve müthiş bir sarsıntıdan sonra kudurmuş gibi hız aldı.. Motörden acı, kesik bir ses yükseldi. Biz gözlerimizle onu takip ediyorduk. Motörün yanında büyük bir karartının belirdiğini görür gibi olduksa da, ortalığın alaca karanlığında bunu iyice seçemedik... Şimdi sahile müthiş dalgalar çarpıyordu. Hayret içinde kaldım.

Doktor Ardis sivri sakalını uzatarak:

— Bir felâket... dedi.. Matüs boş yere böyle acı, acı bağırmazdı, yoksa!.

Hep beraber otelin motörüne atladık, son sür'atle Matüse doğru açıldık.

Ben, bizim motörü Matüsünkine çevirdim. Motörde Matüs görülmüyordu. İyice yaklaştığımız zaman Barlow Matüsün motörüne atladı ve onu durdurdu. Biz ikinci sefer dönüp onun yanına geldiğimiz zaman, bağırarak, Matüsün motörde olmadığını söyledi. Onun denize düştüğünü zannederek, doktorla, ilk bağırmayı işittiğimiz yere gittik, etrafı araştırdık, hiçbir şey bulamadık. Gölün kenarında üç dört defa dolaştıktan sonra yine Matüsün motörüne döndük.

Bu esnada Barlow av köpeği gibi havayı koklıyarak: «Bir koku duymuyor musunuz, ben bu kokuyu tanır gibi oluyorum, Brezilyada, orşit aramakla uğraşırken büyük bir timsah görmüştüm, o böyle kokuyordu» dedi...

Ben gülerek, bu hayvanları Nilde ve Florida bataklıklarında görmüştüm, burada böyle hayvan ne gezer, dedim..

Doktor: «Hayır, hayır, burada böyle hayvanlar yoktur, hem timsahlar motörden adam alamaz dedi.. diye alay etti»

Boş motörü arkamıza bağlayup sahile geldik ve lâzım gelen memurlara haber verdik. Herkes hayret içinde kaldı.. Böyle kuvvetli bir motörden timsahın adam alacağını kimse zannetmiyordu. Araştırma yapan memurlar Barlowa, kokunun çürümüş lahana olduğunu söylediler.

Yine o günlerde, gölün karşı sahillerinde, bir adam balık tutmağa gitmişti, ertesi gün sandalı boş bulundu..

Birkaç akşam sonra, yine verandada oturup konuşuyorduk. Doktor Ardis, epi zaman evvel bu gölde garip bir canavarın türediğini gazetelerde okumuş: Birçok erkek ve kadın arkadaşlar, içki içip sarhoş olmuşlar ve denize girmişler, birdenbire iskele tarafında suyu karmakarışık eden bir hayvan görmüşler. Ayni günde o civardaki meradan iki beygir kaybolmuş, Gazeteciler, bu işi karıştırmak istemişler, fakat gölün şöhretinin bozulmaması için buna mani olunmuş..

Biz bu hikâyeleri konuşurken, bir arkadaşımızın küçük yeğeni, telaş ve korku içinde yanımıza geldi, korkudan sesi kısılmış, soğuk terler döküyordu.. Bunlar, su kenarında, önünde iskelesi olan küçük bir köşte oturuyorlardı. Çocuk ağlayarak anlatmağa başladı: Kendisi içerde okuyormuş, amcası iskeleye çıkmış, birdenbire bir çığlık

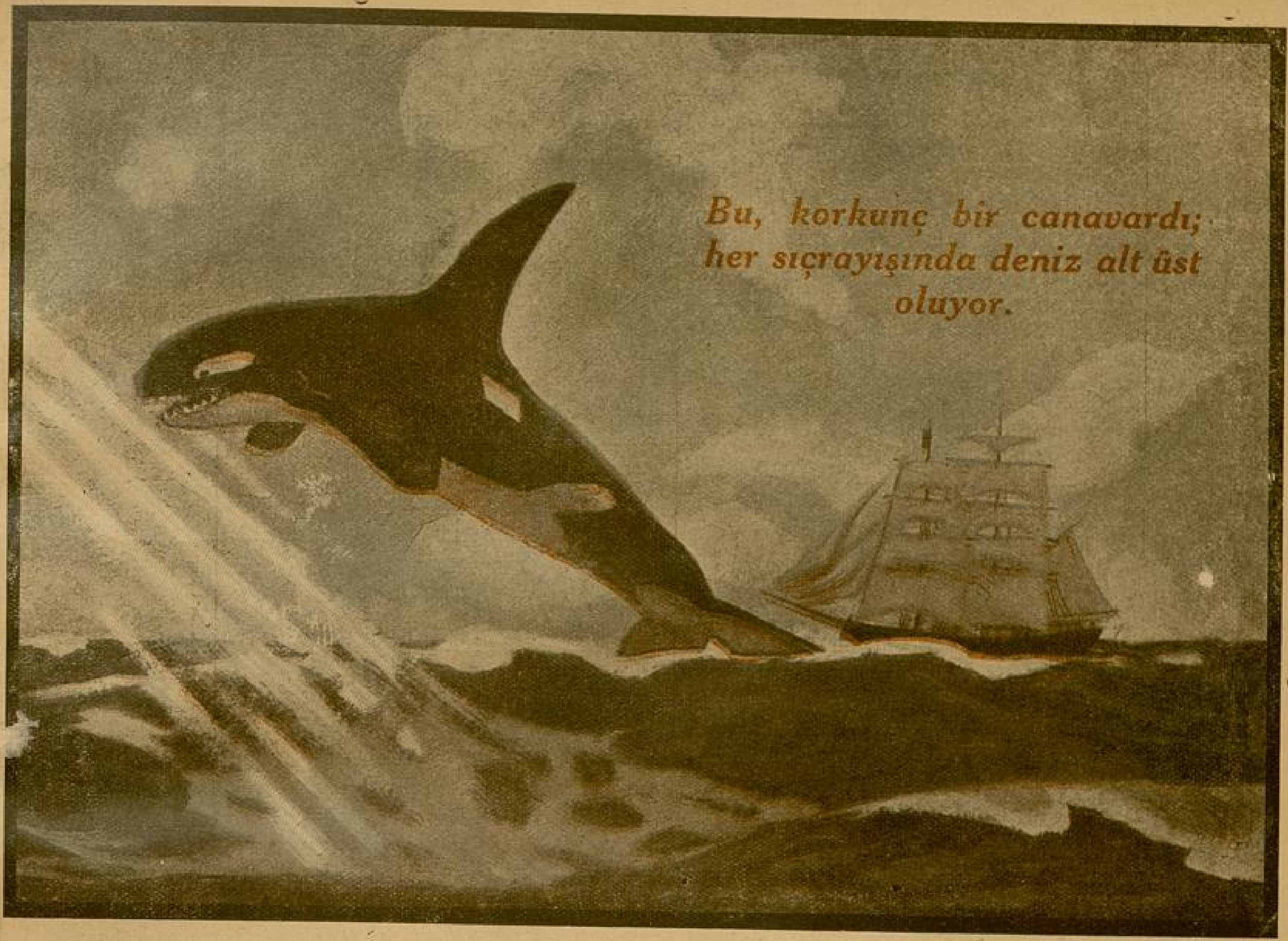

kopmuş, çocuk dışarı fırlamış, gayet büyük ve üzeri parlak bir hayvan müthiş sesler çıkararak amcasını yakalamış ve denize dalmış,. Barlow; «memurlara heber verelim» dedi.

— Memurların keyfini beklemeğe vaktimiz yok, bu işi biz halletmeliyiz, dedim..

Doktor alnını uğuşturarak:

— Bu işe bir nihayet vermeli. Benim bazı düşüncelerim var muvaffak olursak ilim için büyük bir kazançtır, dedi. Bu hayvan (jurassic) zamanının hayvanıdır.

— Rica ederim, şu ilim işlerini bırakınız, diye bağırdım. Ben bu hayvandan kurtulmak çaresini bulmak istiyorum..

Barlow: —Gölün her tarafına dinamit doldurur ve ateşleriz; dedi.

— Dinamitle iş göremeyiz, balıkcılık heyeti ve ahali bu işe mani olurlar, dedim.

Doktor: — Büyük balık iğnesine yem takar ve hayvanı o suretle tutarız, diye söze karıştı.

Barlow: — Bu canavara ne büyüklükte yem ataçaksınız, dedi.

Doktor :

— Diri bir hayvan.. Bu hayvanı gece bağlar ve bekleriz, diye cevab verdi :

— Niçin yaşayan bir hayvan bağlıyorsunuz? diye sordum.

— Çünkü bu canavar diri mahlukları yiyor, ve bana öyle geliyor ki bu canavar denizde Fok balığı ile yavru Baline yiyor. Siz bana bir sandal ve bir büyük, canlı domuz bulunuz, diye cevap verdi doktor.

— Muvaffak olacağınızı zannediyorsanız, size düzüne ile sandal ve domoz bulayım; dedim..

İki gece sonra, içine canlı bir domuz bağladığımız bir sandalı, altmış kulaç derinlikteki suya demirlemiştik. Domuz, acı, acı bağırıyordu.. Kuvvetli bir motöre bindik, ellerimizde tüfek sandalın cıvarında, canavarın çıkmasını bekliyorduk. Doktora; «acaba (striknin) işe yarayacak mı? diye sordum..» Domuzun üzerine bağlı olan zehir miktarı, yüz adamı bir anda öldürmeğe kâfidir» dedi.. Büyük bir heyecan içinde bekliyorduk. Domuz, bağırmaktan yorulmuş sesi kesilmişti.. Birdenbire sandalın etrafında, sular karıştı, domuz dehşet içinde tekrar bağırmağa başladı. Uzaktan dürbünlerle vakayı takip ediyorduk. Denizden, direk gibi dik bir boyun, üzerinde dışarı fırlamış iki göz, büyük bir ağız ve parlak dişlerile korkunç bir canavar çıktı... Domuzun bağırması kesiliverdi, yalnız kemiklerinin çatırdısı işitiliyordu.. Canavar, bağlı domuzu bir hamlede alamadı, sandalı boynu ile devirdi ve direğe baglı olan domuzu yuttu, başı ve boynu sudan dışarda, yüzerek uzaklaşmağa başladı.

Doktor :

— Çabuk, motörü, çalıştırın dedi,

Derhal motörü çalıştırdım. Barlowun yüzü bembeyaz olmuştu: «Canavar bize doğru geliyor!» diye bağırdı. Motörün gürültüsünü yavaşlattım. Canavar, korkunç gözlerile bakarak göldeki boğaza doğru yollandı. Bizde peşinden... Etrafa saçtığı kokudan az kaldı boğulacaktık.

Doktor Ardis asabî bir sevinçle:

— İşte bunu hiç bir insan görmemiştir, çünkü, bu hayvanlar dünyada mevcutken, insanlar yoktu, dedi.

Beş dakika geçti.. On dakika geçti. Doktor alnındaki soğuk terleri siliyor ve:

— Verdiğim striknin yüz adamı bir anda öldürmeğe kâfi gelirdi, halbuki canavardan hâlâ ölüm haberi yok, diyordu..

On beşinci dakikanın sonunda, doktor, motörü canavara doğru götürmemi ve orada hayvana kurşun yağdırmamızı söylerken, sular birdenbire karıştı, müthiş dalgalar kabarmağa başladı.. Motörü idare etmek kabil olamıyordu. Canavar suya daldı. Ortalık sakinleşti. Hayvan yediği zehirin tesirini görüyordu...

Doktor sevinçle :

— İşte geberiyor, yarım saat sonra herşey tamam, dedi..

Motörü durdurdum.. Denizin altından büyük hava kabarcıkları yükseliyordu.. Biraz sonra hayvan tekrar suyun yüzüne çıktı.. Balina kadar iri bir gövdesi, iki tarafında kanat gibi kolları, ve on metre uzunluğunda bir kuyruğu vardı. Koca pençeli ayaklarile suyu köpük haline getiriyordu,. Ölü gibi suyun üzerinde yatarken, birdenbire başı ve boynu dikildi, kudurmuş gibi, dalgalara bata çıka, boğaza doğru koşmağa başladı... Motörü derhal o cihete çevirdim, otuz milden fazla yol aldığımız halde, hayvana yetişemiyorduk.. Ondan evvel boğaza yetişip, yolunu kesmek istiyorduk.. Bütün çalışmamız boşa gidiyordu.. Dakikalar geçiyor...

(Sonu 32 inci sayfadadır)

Bu Bir Deniz, Bu Bir Sevda; ve Denizle Sevdada

Selma, baharaçmış bir ağacın yanındaydı; yüzü güneşli, bakışları ışık dolu.

Yazan:

SÜLEYMAN NURİ

Bu, uydurulmamış yaşanmış bir hikâyedir.

(Erdek) Marmarada güzel bir koya sığınmış küçük bir kasabadır. Bu şirin kasaba ahalisi daha ziyade balıkçılıkla geçinirler. Fakat, yazı geçirmek için şehirlerden gelenler de, kasabaya epi para bırakırlar. Şehirden gelenler kasabanın yeknasak hayatına biraz canlılık verirler. Gerçi kasabanın da kendine mahsus bir hayatı vardır ve balıkçılar bu hayatın neşesidirler.

Fakat, çok zaman balıkta olduklarından, kasabada ihtiyarlardan başka kimseyi göremezsiniz. Bunlar gözlerini denize dikerek kahve içerler, ara sıra öteki beriki ile çene yarıştırırlar. Bunlara yaklaşarak ahbap olursanız, size iyi hikâyeler de anlatırlar. İşte ben de size bu ihtiyarlardan dinledeğim bir hikâyeyi anlatacağım :

Hakkı ve Mahmut bey isminde iki kardeş, balıkçılıktan zengin olarak büyük bir yelkenli aldılar Bu yelkenliye Martı adını verdiler. Fakat büyük kardeş Hakkı, arkasında iki yetim çocuk bırakarak, öldükten sonra kardeşi Mahmud, ağabeysinin Doğan ve Orhan ismindeki oğullarını evlât edindi. Onlara iyi bir terbiye vermeğe, ve onları kendisi gibi balıkçı yetiştirmeğe çalışdı. Doğan ve Orhan görünüşte biribirlerine çok benzerlerdi, ama huyları biribirinden çok ayrıydı. Her ikisi de kuvvetli çocuklardı. Fakat Doğanın ağabeysinden daha uzun bir boyu, kadınları çeken kara gözleri, dalgalı saçları vardı. İçkiye düşkün, vahşi ruhlu, ötekine berikine çatan bir delikanlı idi. Daha yirmi yaşına varmadan başından birçok para ve kadın amcerası geçmişti. Doğan böyle küçük bir kasabada yaşamak istemiyordu. İstanbula gitmek, büyük şehirleri görmek, oralarda hayata karışmak en büyük arzusu idi.

Nihayet günün birinde Orhan ve amcası, bütün yaramazlıklarına rağmen sevdikleri Doğanın, İstanbula kaçtığını öğrendikleri zaman çok müteessir oldular. Fakat ellerinden ne gelirdi?

Orhana gelince o, namuslu, alçak gönüllü, çalışkan bir çocuktu. Şimdi anlatacağım vakadan başka hayatında bir gün bile amcasını incitmiş değildi. Herkese ve bilhassa kadınlara karşı hürmetkâr ve sıkılgandı.

Yaz yaklaşıyordu. Köşkler kiraya verilmek üzere temizlenip boyanıyor. Yazlık dükkânlar, oteller, gazinolar açılıyordu. Bu gazinolardan birisi o sene yeni bir gazinocunun eline geçmişti. Bu adam gazinoyu tamir ettirdi. Yeni iskemleler, takımlar satın aldı. İstanbuldan birkaç garson kız getirtti. Yazın başında, gazinoda henüz iş olmadığı sıralarda gazinodaki kızlar bütün gün oturup sohbet eder, gelen geçene bakmakla vakit geçirirlerdi. İşte Orhan Selmaya bu sıralarda tesadüf etti. Selma gazinonun bahçesinde bir ağaçtan çiçek toplayordu.

Çok güzel bir kızdı. Boyu uzunca, göysü dolgun, saçları sarı kıvırcıktı;

...vdada Daha Güçlü Olanın Hikâyesidir.

Beyaz Martı

... boyanıyor. ... gazinolar açı- ... birisi o sene ... line geçmişti. ... ettirdi. Yeni ... aldı. İstan- ... getirtti. Ya- ... nüz iş olmadı- ... kızlar bütün ... gelen geçene ... di. İşte Orhan ... adüf etti. Sel- ... bir ağaçtan ... Boyu uzunca, ... arı kıvırcıktı;

kolları ve boynu bir fildişi beyazlığında idi. dudakları da kıpkırmızıydı. Orhan bu kızı gördüğü zaman adımlarını yavaşlattı, oldukça kaba ve soğuk bir tavırla:

— Hava ne kadar güzel, değilmi küçük hanım? dedi.

Selma nefretle başını çevirerek :

— Sahi mi? dedi.

Bu kız İstanbullu idi. Onun tatlı, düz talâffuzu yanında kendisinin sözleri pek kaba kalıyordu.

Orhan, gazinonun bahçesine girdi. Ağaca yaklaştı, gözlerini dikerek Selmayı seyretmeğe başladı. Selma biraz sonra :

— Sizin işiniz yok mu Allah aşkına? dedi.

Orhan geri çekilerek:

— Hayır... Rüzgârın çıkmasını bekliyorum, diye cevap verdi.

— Galiba balığa çıkacaksınız.

Selma birdenbire güldü. Nekadar da tatlı, kanı coşduran bir gülüşü vardı.

Ertesi sabah balıktan döndükleri zaman Orhan evine gideceği yerde gazinoya doğru yürümeğe başladı. Selma her zaman olduğu gibi, diğer garson kızlarla beraber, gelen geçeni seyrediyordu. Orhan kızların önünden başını önüne eğerek geçiyordu. Fakat Selma onu tanıdı gülerek:

— Balıkdan mı dönüyorsunuz? diye seslendi.

Orhan heyecanla:

— Evet, dedi.

Artık Orhanla Selma ne zaman karşılaşsalar konuşuyorlardı; ve her konuşmada Orhan ona daha fazla aşık oluyordu.

Boş vakitlerini, daima gazinonun tenha köşelerinde geçiriyordu. Herkes onun bu haline gülüyordu. Fakat Selmanın Orhanla alâkadar olduğu yoktu. Çünkü Selma, onun (Martı) daki dörtte bir hissesinden haberdar olmadığı için, onu adî bir balıkçı sanıyordu.

Bu vaziyet, Orhanın amca ve yengesinin midesini bulandırıyordu. Çünkü onlar yeğenlerini mevkiile mütenasip zengine, hiç olmazsa orta halli bir kız ile evlendirmek istiyorlardı.

Orhanın yüreğinde doğan bu aşkın ayni surette devam etmesine imkân kalmadı. Çünkü yaz gelmiş, bütün oteller ziyaretçilerle dolmuştu. Gazino her gün dolup boşalıyor, garsonlar akşama kadar durmaksızın çalışıyorlardı. Sıcaktan mı, işden mi nedir, Selma gittikçe zayıflıyordu. Üç senedir garsonluk etmekteydi. Bu işde mahvolacağı muhakkaktı. Zaten bu mesleğin istikbali de yoktu. Selma öteye beriye koşarken hep bunları düşünürdü. Orhanın teklif ettiği ev hayatı ona mülâyim gelmeğe başlamıştı.

Bir ikindi vakti, gazinonun gayet kalabalık olduğu bir zamanda, Orhan gazinoya geldi; yer bulamadı. Duvara dayanarak beklemeğe başladı. Selma onu böyle deniz elbisesile gördüğü zaman yüreği çarpmağa başladı. Yanına yaklaştı:

— Artık bıktım, dedi.

Gözlerinden yaşlar akıyordu. Orhan:

— Peki öyle ise bırak bu işi, benimle evlen. Sen istedikten sonra burada bir dakika bile durmayız. Bunu sen de biliyorsun Selma.

— Hayır, hayır. Yalan, sen beni almazsın.

— Selma!.. Rica ederim. Cuma günü bize gel ve halamı gör.

Orhan cuma günü Selmaya yelkenlilerini ve evlerini gezdirdi. Amcası ve yengesi kızı olduklarından daha iyi buldular. Bu sakin muhit Selmanın çok hoşuna gitti.

Selma ile Orhan bir ay içinde evlendiler. Orhanın amcası birlikte oturmalarını rica etti ise de, Selma razı olmadı. Selma ne olursa olsun bir an evvel mesut olmuk istiyen kadınlardandı. Onun için Orhana kasaba dışında bir yer tutmasını rica etti.

Orhan ona kasabanın dışında(Taşköy) denilen yerde bir ev tuttu. Burası deniz kenarında, kayalık bir yerdi.

İlk zamanlar cok mesuddular. Fakat aylar geçip havalar soğumağa başlayınca, kasabanın neşesi kaçtı. Yazlık müşteriler gittiler. Deniz kabarmağa, souk rüzgarlar esmeğe başladı. (Martı) fırtınadan dolayı ekseriya koyda bağlı du-

(Devamı 30 uncu sayfada)

Bir polis köpeğinin hatıralarını dinlememiz kabil olsaydı, kim bilir bize neler anlatırdı?

Polis

Polis hafiyeliği yapan köpek denilince akla daima polis hizmetlerinde kullanılan kurt köpekleri gelir. Halbuki Avrupada polis hizmetlerinde kullanılan köpekler iki türlüdür. Bu köpeklerden bir kısmı polis hafiyeliği yapar, mücrimin izini keşfederler, bir kısmı ise mücrimi yakalarlar, üzerine çullanırlar ve dişlerini geçirirler; hatta polisler yetişinceye kadar da mücrimin kaçıp gitmesine mani olurlar.

Polis hafiyeliği yapan köpeklere verilen ad İngilizcedir. Fakat buna rağmen Fransızlar, bu köpeklerin evvelâ Fransada üremiş olduklarını iddia ederler. Halbuki bugün Fransada bu köpeklerin cinsi kaybolmuştur. Ve sade İngiltere ile Birleşik Amerikada yetiştirilmektedirler.

İspanyollar Antil adalarını ve cenubî Amerikayı istilâ ettikleri vakit, yanlarında yabanî tabiatlı büyük köpekler götürmüşlerdi. Bu köpekleri, zavallı yerlilerin üzerine saldıracak surette terbiye etmişlerdi.

İşte bu hayvanları; tarlalarda çalıştırdıkları zenci esir sürülerinin başına dikerlerdi. Köpekler de çalışan esirlerden kaçanları takip ederler, yakalarlar boğarlar veyahut ta paralarlardı.

Daha sonraları Sen - Doming'e yerleşen Fransız müstemlekecileri, bu köpekleri kaçan zenci esirleri paralamağa değil sade onların saklandıkları yeri bulmaya alıştırdılar. Onları bu yolda iyice terbiye ettiler. İşte ilk hafiye köpekler bunlar arasından türemiştir. Sonra Sen - Doming zencileri isyan ettiler ve bu isyan üzerine beyazlar, o vakit Fransız toprağı olan Luizyana kaçtılar; ve tabiatile köpeklerini de beraber götürdüler. Ondan sonra meşhur Süksesyon harbinde bu köpekler, cenuplular hesabına şimallilerin casuslarını arayıp bulmakta, büyük yararlıklar gösterdiler.

Aradan çok geçmeden Amerikada esaret kaldırıldı, ve köpekler de hemen hemen işsiz kaldılar. İşte bu köpeklerin katillerin aranmasında kullanılmaları fikri evvelâ o zaman uyandı.

«Bloodhund»ları, yani polis köpeklerini terbiyeye kalkışan ilk adam da J. B. Fülton isminde birisi idi.

Fülton, çalışmasının ilk karşılığını 1890 yılında gördü. Bir haydut çetesi Far Vest ekspresini yoldan çıkarmış, ve posta vagonundaki iki yüz bin doları çalıp

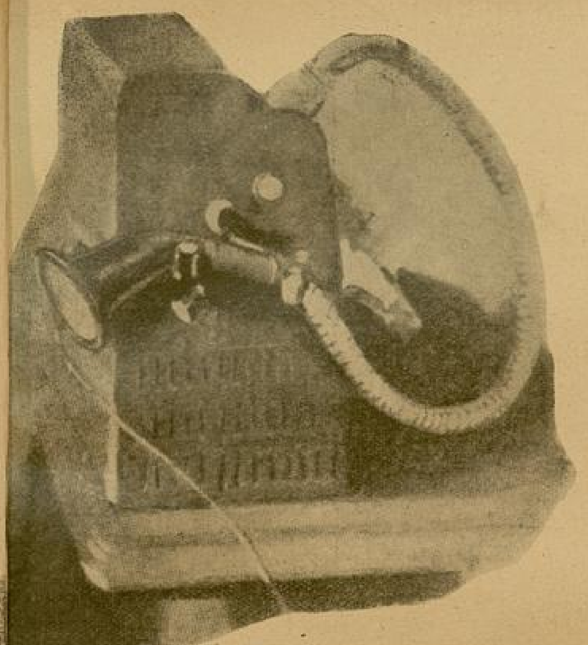

Köpekler bazen insanlardan akıllıdırlar. Buna inanmazsanız bu yazıyı okuyun.

Polis köpeği, sahibi tarafından gizli bir yere bırakılmış olan diktafon aletinin önüne gelip, havlamasına şekiller vererek, yaptığı takibin neticesini bildirecek kadar akıllıdır.

uşmuştu. Demiryolu şirketi hemen rafla Fültona müracaat etti. O da besinden dört köpekle hâdiseden tam saat sonra vaka mahalline yetişti. pekler canileri kokularından tanıyıp acaklardı. Fakat acaba elli saattanberi dutların kokuları hâlâ kaybolmamış dı?

Bu endişe ile köpekler, haydutların adan sonra istirahat ettikleri tahmin nan, bir çifliğe götürüldüler.

Hayvanlar, çiflikte öteyi beriyi kokarak dolaştıktan sonra, meçhul bir kamete doğru koşmaya başladılar. pekleri zencirle zabteden adamlar, nların arkası sıra koşuyor, onları da ihlı kimseler taktip ediyorlardı. Bir gün gece, bu köpekli kafile deretepe dolaştan sonra, nihayet içinde iki Kovboy'un tığı bir kulübenin önünde durdu. Köpekler kulubeye hücüm ediyorlar, oradan birtürlü ayrılmak istemiyorlardı. Halbuki içerdeki kovboylar günahsız olduklarını iddia ediyorlardı. Ve onların mücrim olduklarına dair yanlarında tek delil de bulunamıyordu.

O zaman herkes Fülton'la alay etmeğe başladı, fakat sekiz on gün sonra polisin tahkikatı bu iki kovboyun soyguna iştirâk ettiklerini isbat etti. Fültonla alay edenler, bunda nekadar acele davrandıklarını anladılar, mahcup oldular.

Hele bu cinsten «Mis Kolumbia» adlı bir köpeğin harikulâde bir macerası vardır ki anlatmadan geçemiyeceğim:

«Bloodhund»lar haydut takibinde yalnız bırakılamazlar, zira peşlerine düştükleri tehlikeli adamların karşılarına koruyucusuz olarak çıksalar birer kurşunda öbür dünyayı boylarlar. Onun için bu köpeklerin peşlerinde daima silâhlı adamlar bulundurulur.

Fakat Mis Kolumbia zeki bir köpektir, ve zekâvetine güvenilerek te serbest, bırakılmıştır. Onu bir gün, çalınan bir atın ahırına götürmüşlerdir. O, hırsızın kokuşunu alınca yola çıkmış ve arkasından bir araba ile takip edilmiştir. Köpek tuttuğu yolun ikiye ayrıldığı yere kadar koşmuş, orada; hırsızların hangi istikamete gittiklerini anladıktan sonra, arabayı beklemiştir. Araba kendisine yaklaşınca içine atlamış ve yolun ikiye ayrılan yerine kadar yorulmadan arabada gitmiştir. Orada gene yere atlamış, gene istikamet tayin etmiş ve gene arabaya binerek yolun tekrar ikiye ayrıldığı noktaya kadar araba ile gitmiş. Böylece hırsızları, kendisini hiç yormadan, bulmuş ve zekâvetine güvenilmesindeki isabeti ispat etmiştir.

Yazık ki köpekler konuşamıyorlar ve lâkırdı yalnız insanlara mahsustur. Kimbilir Mis Kolumbia konuşsa ve hatıralarını anlatsaydı onları ne merakla dinleyecektik biz.

Geçenlerde; bir amerikan gazte muhabiri, Polis köpeklerini ilk evvel yetiştiren «Fulton» la mülâkat yapmıştır.

«Fulton» bu gazeteciye çok garip, görünen cevaplar vermiştir. Hele bu cevaplar içinde bir tanesi var ki, buraya nakletmekten kendimizi alamıyacağız.

Fulton:

— Bugünkü halde, diyor, hırsızların, canilerin takibinde köpeklerden maalesef çok az istifade olunabilmektedir. Bu da, bu kabil hizmetlerde köpeklerden nekadar büyük yardımlar görebileceğimizin bilinmemesinden, anlaşılmamasından mütevellittir.

Eğer münhasıran köpekleri tedrisle meşgul olanların mikdarı bir parça daha çoğalsa, yani köpeklerin zabıta hizmetlerinde çalışdırılmalarına bir parça daha ehemmiyet verilse, hayret verici neticelerle karşılaşacağımıza şüphe yoktur. Hiç mübaleğa etmeden diyebilirim ki, o takdirde, gün gelebilir ki, bütün dünyanın asayişini bu zeki hayvanlara gönül huzurile emniyet edebilirdik.

Zira köpekler; - tabiatile başaramıyacakları muayyen vazifeleri deruhte edecek mahdud memurlar tarafından idare olunmak şartile - en karanlık görünen cinayetlerin faillerini meydana çıkarabilirler.

lis Hafiye KÖPEĞİ

Marlene Dietrich son resmi

Kadın Yıldızlara Aşk

Aşk sahnelerini fevkalâde canlandıran Frederich March diyor ki "İki yerde sevişilemez! Biri güneş altında, diğeri de sinema makinesinin karşısında.

"Haydi birinci vaziyette gölgeye gider, yahut bir köşeye çikilir ayın çıkmasını beklersiniz. Fakat ya ikinci vaziyette ne yaparsınız? Çünkü makineyi unutsanız bile, karşınızdaki yıldızı ancak bir defa gördüğünüzü unutamazsınız ya. Sonra sizi seyreden direktörleri, kadınları, elektrikçileri unutmak kabil mi?

"Aşk sahnesinin tam en can alıcı noktasında iken, oradaki çocuklardan birinin fıkır fıkır güldüğünü işittiniz mi, yaptığınızı yapacağınızı unutursunuz.

"Hele tam yıldızı kucaklıyacağınız zaman, birisi "Ah„ demez mi? İşte o zaman sinirleriniz gerilir. Bu felâketler bütün arkadaşların başına gelmiştir. Bunun için yıldız ne kadar güzel olursa, benim için o kadar işkenceli olur.

"Fakat tiytroda iş değişir ve nisbeten daha kolaydır. Tiyatroda aşk sahnesi yapmakta hiç güçlük çekmem, çünkü ahali epeyce uzaktadır. Kadını kollarımın arasına alırım, kendime çekerim, arkamı seyircilere dönerim. Yakında bulunan birkaç kişiden başka kimse bu öpücüğün sahte olduğunu farketmez. Tiyatroda tanıdığım kadının dudaklarına fazla yaklaşmam bile. Aktrisi çenesinden veya yanağından öpecek olsam kimse bunun farkına varmaz.

"Her şeyi gören ve herkese gösteren sinama makinasının karşısına gelince, bütün hileleri bir tarafa atmak lâzımdır. Sinamada bir aşk sahnesini hakikî yapmak için, o aşk sahnesini her cihetten hakikî yapmak mecburiyeti vardır.

Meselâ rejisör, bir öpüşmenin hakikata muvafık olduğunu göstermek için öpüşmeyi yandan, yukarıdan, arkadan hatta otuz santim yakından bile alır.

„Hepimiz biliriz ki, biribirini tam manasile seven bir çift, etrafındakilere aldırmaz. Bu heyecanlı dakikada kız erkeğe teslim olduğu zaman, çiftler nerede olduklarını unutur ve etrafındakilerin alay etmesine aldırmaz. Rahat rahat öpüşürler. Hakikî aşk böyledir. Fakat maâlesef mi diyelim, memnuniyetle mi diyelim, her kadın veya erkek beraber oynadığına aşık değildir. Böyle iken etrafımızdakilerin alaylarına nasıl aldırmıyabiliriz?

Iki yerde sevişmek gayet güçtür: Biri güneş altında, biri....

"Ben kendi hesabıma Holivod'e geldiğim zaman aşk, sahnelerini his ederek oynamak istedim. Kendi kendimi hipnotize edeceğim diye canım çıkardı.

"Onlar sinema makinesini ve ışıklarını ayar ederken, oturur aşk sahnesini beraber oynayacağımız yıldıza gözümü dikerdim. Ekseriya bu yıldıza orada tesadüf etmiş bulunuyordum. Buna rağmen bir köşeye oturur. Onu düşünürdüm. Yıldızın en cazip taraflarını bulurdum, ve nekadar çok kimsenin ayakkabımın bile yerinde olmak istediğini düşünürdüm."

Neşeli bir adam olan Frederich Marchin bu vaziyetin tasavvur edin, yine kendisini dinliyelim:

«Kendi kendime, bana bak koca Frederich! Sen bu kadın için çıldırıyorsun. Bak nekadar da genç, güzel bir artist!.. Binlerce adam onunla bir dansetmek için servetini feda etmeğe hazırdır. Sen, ey talihli mahluk, onu kollarının arasına almak üzeresin, derdim.

«Yavaş yavaş yapacağım sahnenin hali üzerime çökmeğe başlar, ve genç bir âşıkın duyacağı hisleri duyardım.

"Ben bu hisler ve düşünceler içinde iken, sahnenin hazır olduğunu bildirirler. Kadın ve ben sinema makinesinin karşısına geliriz. Kadını kollarımın arasına bir an evvel almak için (başla) işaretini sabırsızlıkla beklerdim. Tam bu sırada kadın, «Aa! saçım olmamış» der; veyahut elbiselere bakan kız: «mister Frederich, aman durunuz bu sahnenin başında başka kıravat takmışdınız, hatırlamıyor musunuz?» diye seslenir. Yıldız aynaya koşar, ben de sinema makinesinin karşısında yalnız kalır, boyunbağının gelmesini beklerim.

İşte bu suretle hisler uçmuş gitmiş olur. Tekrar iskemleme çekilip kendimi hipnotize etmekten başka çare kalmaz. «Bu yıldız çok güzeldir, caziptir. Benim çok talihim varmış...„ diye yine kendi kendime telkin yapmağa başlarım. Tam herkesin bana gıpta ettiğine kendimi ikna edeceğim sırada makine ve yıldız hazırlanmış beni çağırırlar. Tabiî bu şerait altında yapılan aşk sahneleri başdan savma olurdu. Bir dakika evvel yıldıza aşıktım. Şimdi değilim. Bu hem benim, hem de yıldız için fenadır.

Şimdi size sorarım, bu şerait altında hangi artist muvaffak olabilir?. Fakat düşüne taşına kendime mahsus bir usul keşfettim.

" Bu usul hem kadının hem benim hislerimi tahrik ediyor. Meselâ bir müddet evvel böyle bir sahne yapmışdım. Evvelâ rejisörden, herşeyi hazırlayınca, filimi çevirmeden önce benim vereceğim işareti beklemesini rica ettim. Aşk sahnesi için hazırlık yapacağımızı söyledim.

Dada önceden, stüdyoya sevdiğim şarkıları çalacak olan şarkıcılar getirtmişdim. Marangoza da, kendisine işaret verdiğim zaman, saksıda yetiştirilen palmiyeleri oturduğum yere getirmesini tenbih etmiştim. Filmi beraber çevirecek olduğum ve burada adını söylemek istemediğim yıldızı, şöyle bir iki dakika benimle bir köşeye çekilmeğe razı ettim. Trio hazin bir aşk şarkısı çalmağa başladı. Marangoz da ordaki adamlardan bizi saklıyacak olan palmiyeleri getirdi. Yıldız kadın: — „Bu güzel muzik çalarken de aşk sahnesinin provası yapılabilir mi? „ dedi. Ben ona kompilimanlara giriştim. Saçının, gözlerinin, dudaklarının güzelliklerini anlattım durdum. Elini elime aldım. Ona kokusunun bayıltıcı olduğunu itiraf ettim. Ben sizi nasıl böyle sevilecek bir mahlûk buluyorsam, siz de beni bir dakika için öyle bulun dedim; gözleri süzüldü. Tam bu esnada rejisöre işaret ettim. Makinenin önüne gittik. Makine dönmeğe ve benim de kalbim atmağa başladı. Artisti kollarıma aldım ve öylece sahneyi gayet iyi yapabildik.

İşte görüyorsunuz ya, dünyadaki en güç şey sinemada aşk sahnesi çevirmek, bir kadın yıldızı bir an için olsun kendinize aşık edebilmektir».

Her kadın veya erkek yıldız, beraber oynadığına aşık değildir; işte bunun için..

...k Sahneleri Oynatmak İçin!

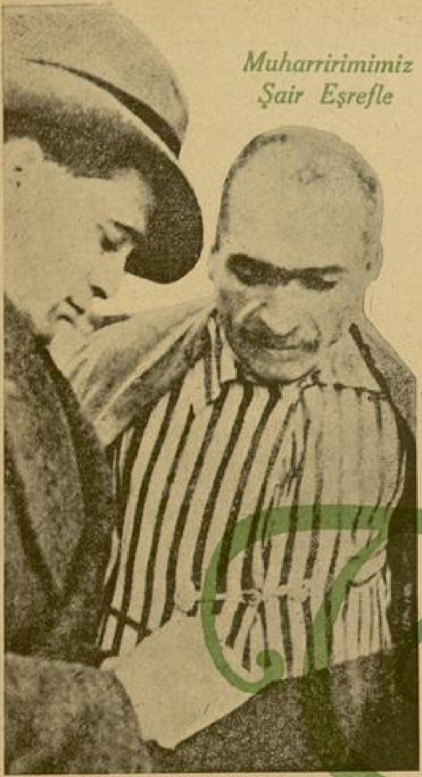

Muharririmimiz Şair Eşrefle

Naci Sadullaha dedik ki: "Bize, şimdiye kadar yaptığı en meraklı ve en güzel reportajını ver!,,. O, bize; bu hakikaten misli az yapılmış reportajını verdi. Okuyunca siz de ona hak vereceksiniz.

Tımarhanede

Yazan:

NACİ SADULLAH

—'Perhizim diyorum! beş senedir etten, ekmekten başka birşey yemiyorum, yine kimse inanmıyor.

Sen inanmazsın ama, bütün mahalle bilir ki, biz de beydik vaktile. Hem o zaman "kaç, göç„ vardı ortalıkta. Şimdi dünya bozuk gidiyorsa, kabahat bende mi? Sen hıyar turşusunu İngiliz barutu ile karıştır, Halice dök, eğer Kasımpaşa minareleri Taksimde dansetmezse kör olayım ben!

Deli doktorlarının „lâkırdı salatası„ dedikleri bu saçmaları, Bay Mazhar Usmanın kapısında karşıma dikilen bir tahtası eksik söyliyor, ve hiç soluk almadan, soluk aldırmadan da devam ediyor,

Meğer: „insan saçma dinleye dinleye oynatır„ sözünde sahiden keramet varmış. Eğer tımarhanede olduğunuzu bir an unutup ta, kendinizi bu lâkırdı salatasını dinlemeye kaptırıverirseniz, yandığınız gündür alimallah...

Zira okadar ciddiyetle konuşan bir insanın, saçmalayabileceğine dünyada ihtimal veremezsiniz; ve anlayamamaktaki kabahatı kendinize yüklemeğe kalkışabilir, yani kendi aklınızdan şüpheye düşebilirsiniz.

İnsan: „Deli olmak iş değil, saçma bulmak güçtür„ darbımeselinin nekadar doğru olduğunu, bunları duyduktan sonra daha iyi anlıyor.

Ne ise bereket ki Bay Mazhar Usmanın yanına kabulümüz fazla gecikmedi.

İçeriye girdiğimiz zaman, üstadın karşısındaki sandalyede; adetleri onbinleri aşan velinimetlerinden biri oturuyordu. Kıymetli sinir mütahassısı bana yer gösterdi. Sonra hastasının muayenesine devam etti.

Hastaya sualler soruyor, aldığı cevaplardan onun şuurundaki bozukluğun derecesini anlıyordu.

— Söyle bakalım, dedi, bugün ayın kaçı?

— Hangi ayı kaçtı?

Hastabakıcı karıştı:

— Biraz ağırca işitir efendim!.

Bay Mazhar Usman suali daha yüksek sesle tekrarladı. Hasta; muadele halline çalışan tembel bir mektep talebesi gibi, uzun uzun düşündü ve takvimdeki rakkama uymayan bir cevap verdi. Bay Mazhaz Usman yine sordu:

— Sene kaç?

Beriki yine yanlış anlamıştı. Hiddetle doğruldu:

— Ne senedi efendim, ne senedi? Onların palavralarına siz de mi inanıyorsunuz. Benim hiç birisine on para borcum yoktur. Sonra üstelik de, kendilerine göz attığımı söylemiş alçak müfteriler. Akıl var, mantık var, gözümü o sokak şırfıntılarına atıp da kör kalacak halim yok ya!

Bay Mazhar Usman, bütün bu saçmaları, adeta ilmî bir konferans dinler gibi, dikkatle dinledikten sonra:

— Peki, dedi. Sütün kilosu kaça?

— Ben su içmem ki!

— Süt diyorum, süt!

Bir an için, mecnunun bile bu suale şaşacağını ve:

—Sütle su arasında fark mı var ki? diyeceğini umdum. Nasılsa yanılmışım. Hasta uzun uzun düşündü ve evvel

—Su.. su mu dediniz? diye kekeledi sonra birden ilâve etti:

— Ha... Onu geçenlerde bekci Ah medin kolunda gördüm. Cibaliye doğru gidiyorlardı!.

Doktor isticvabı kâfi bulmuştu. O nun teşhisini yazdı, ve karşısına oturtu lan diğer hastayı sorguya çekmeğe başladı. Bu ikinci deli yetmiş, yetmiş beş yaşlarında bir kadındı. Sapsarı bol tüylü suratı, çamaşır sepetinden çıkarılmış ıslak basmalar kadar buruşuktu. Ve saçları diplerinden kazınmıştı. Mütemadiyen eğik duran başını arada sırada, tıpkı sivri kazıkla dürtülmüş mandalar gibi, kaldırıyor ve donuk do nuk bakınıyordu. Doktor ona da, aşağı yukarı ayni sualleri sordu; ve o, her sine değme delinin yumurtlayamıyaca hezeyanlarla mukabele etti. Nihayet doktor:

— Kaç yaşındasın dedi!

Yetmişlik İhtiyar hiç düşünmed cevap verdi:

— Yirmi üç efendim.

Düşünüyordum ki; bu kadın günü nü, saatini, dününü, yarınını; hülâsa hayatının her şeyini, hatta ismini bi hatırlayamıyordu. Fakat buna rağmen bu halinde bile hemcinslerinin ya saklamak hususundaki ezelî zaafların dan kurtulamıyordu.

Gözleri ve gönlü dünyanın bütün duygularına kapanmış olan bu kadın ölü şuuru, sade, ama sade bu noktada diriliyordu. Daha doğrusu hortluyordu

Şu halde, yaşlarını saklayan kadın ları ayıplamıyalım. Zira bu ihtiyar ç ğının bu hali gösteriyor ki, kadınla

Mashar Osman adetleri on binleri geçen velinimetlerinden birisini, yani bir deliyi sorguya çekiyor.

bu harekete sevkeden meçhul müessir, şuurlarından, hatta tahteşşuurlarından da kuvvetli!.

* * *

Şimdi: kıymetli mütahassıs bay İsmail Ziya ile hastaneyi dolaşıyoruz. Hastalar, tel örgülerle çevrilmiş koğuş bahçelerinde dolaşıyorlar. Bazıları; süt derdinin hallolunduğu güne kavuşmuş İstanbullular kadar neşeli. Habire gülüyorlar... Habire sıçrıyorlar!. Bazıları da münasip soy adı bulamamış, beğenememiş müşkilpesentler kadar üzüntüde. Düşünüyorlar, düşünüyorlar, boyuna düşünüyorlar.

Bizi görünce ekserisi tel örgülere üşüştüler. Bazıları doktora küfürler yağdırıyorlar; bazıları ise, pişkin birer dilenci edasile boyun bükerek, sigara istiyorlardı.

Bir aralık, kuvvetli bir rüzgâr, ağzımda ufalan sigarayı uçurdu ve, orta yaşlı bir hasta;-tıpkı havada kemik kapmağa alışık bir köpek gibi - yanan izmariti yere düşürmeden kaptı.

Bay İsmail Ziya:

— Delilerde, diyor, sigara iptilâsı hayret uyandıracak kadar kuvvetlidir. Burada; hayatta hiç, ama hiç birşeye karşı alâkaları kalmamış hastalar vardır. Günlerce, bir yudum su, bir lokma ekmek vermesek, ağızlarını bile açmazlar. Sözüm buradan dışarı, helâya götürün, işleri bitince gidip çıkarmayı ihmal ederseniz, yayılır kalırlar... Hem de, tıpkı püfür püfür esen bir sayfiye balkonunda yan gelircesine yayılır kalırlar.,.

Hatta bir yerlerini kızgın demirle

...bana hastayı dolaştıran doktorlar bütün delilerin, diyorlar, vazgeçemedikleri bir tek itilâ vardır ki, uğrunda cinayet bile işleyebilirler!

dağlasalar' gık bile demezler. Fakat sade bir şeye, sade sigarasızlığa tahammülleri yoktur; ve bir kibrit boyunda izmarit uğrunda cinayet dahi işleyebilirler.

Önünden geçtiğimiz koğuşlardan birinin bahçesinin tenha bir köşesinde bir hasta oturuyor. Ak saçları; ince, zayıf yüzüne dökülmüş bir hasta.,.

Üzerinde Amerikan bezinden bir don, bir de gömlek var; ve hava soğuk. Hem de, yakalarını kaldırdığımız kalın paltolarımıza rağmen bizi donduracak kadar soğuk. Yağmur da yağıyor.

Fakat bu titreten soğuk, yağmur ona vız geliyor.

O; hiç kıpırdamayan gözlerini bir noktaya dikmiş. Dikmiş değil adeta çakmış ve düşünüyor, düşünüyor, habire düşünüyor!. Acaba ne düşünüyor, neyi, kimi, niçin düşünüyor?

Kim bilir belkihiç bir şey "düşünmüyor; belkihiç bir şey düşünememenin ıstırabını "düşünüyor. Belki de bozuk kafasının içinde; ipe, sapa gelmez sürü, sürü hayaller var. Bu hayaller biribirini kovalıyorlar, biribirlerine kerışıyorlar, ve o, zavallı beynini, bu hayal kargaşalığından bir türlü kurtamıyor.

İşte, sade benim değil, sizin değil; akıl mutahassısı ve âlim geçinen bütün dünya doktorlarının önlerinde apışıp kaldıkları sualler... Hem öyle sualler ki, bu biçare hastanın zemberegi bozuk beyni teşrih masasında parçalandıktan sonra bile cevapsız kalacaklar!

Bizimle beraber gezen bir arkadaş içini çekerek güldü:

— Bunun eline bir kalem versek de; hayalinde canlananları çizdirebilsek.

Tımarhaneden çıkmak üzere olan "zavallı Necdet„ müellifi Saffet Nezihi, muharririmize yapacaklarını anlatıyor !

Muhakkak ki o zaman meydana; kübik ressamların eserlerine rahmet okutabilecek hezyanlar çıkardı!

Ben de güldüm:

— Ben şüpheliyim dostum. Zira, kübik ressamların arasında; hezeyan yaratmakta mecnunları bastıranlar pek çok..

Biraz ileride; bir hasta önümüzü kesti. Onu; kimseye, akıllı insanlar kadar bile zararı dokunmadığı için, başı boş bırakmışlar. Verdiğim sığarayı ateşlerken, karanlık gözlerini gözlerime dikdi ve:

— Yarın, dedi, yarın git kâtibimi mutlaka gör... Ben icabeden emirleri verdim ona. Sana tam bir milyon lira verecek, çak bir imza, al paraları...

Ve; büyük bir ihsanda bulunmuş âlicenap zenginlerin mağrur edasile uzaklaştı.

Bay İsmail Ziya güldü:

— Yazık.. Bugün tediyat günü değil galiba... Yarına kaldın!..

Ve ilâve etti:

— Bu birşey değil dostum... Sen buradan çıkıncıya kadar daha ne ihsanlara, ne rütbelere kavuşacaksın... Fakat hepsi de, Belediyenin vaadları gibidir ha, verilir, tutulmaz... Onun için güveneyim inanayım deme sakın...

Burası; hergün birkaç milyon lira sadaka vermeden rahat edemeyen milyarderlerle; süpürgelerden taçlar bürünmüş milletsiz hükûmdarlarla doludur. Burada; öyle güzeller vardır ki; Bayan Kerimani Halis kapılarında hizmetçi diye bile kullanmazlar. Burada öyle Peygamberler vardir ki, Hazreti Muhammedin mucizelerini işten bile saymazlar.

Meselâ bak, şu karşıdan gelen adamcağızı görüyor musun ?..

Onunla konuş.. Eğer deli olduğuna inanmak için bin şahit istemezsen, kör olayım.

Fakat gel gelelim Peygamberdir o.. Ve bu iddiadan vazgeçmediği içindir ki, senelerdenberi buralarda sürünüyor.

Bay İsmail Ziya, az sonra yanımıza gelen peygamberle bizi tanıştırdı. Peygamber Eşrefin şairliği de varmış. Fakat yazdığı şiirler; peygamberlik iddiası kadar saçma değil. Hattâ bazı kıtaları; bugün ortaya çıkan heveskârların şiirlerinden çok üstün.

Eşref, kendi yazdığı :

Cumhuriyet devri oldu yine halâs çaremiz;
Merheminle kapandı hiç unulmaz yaremiz,

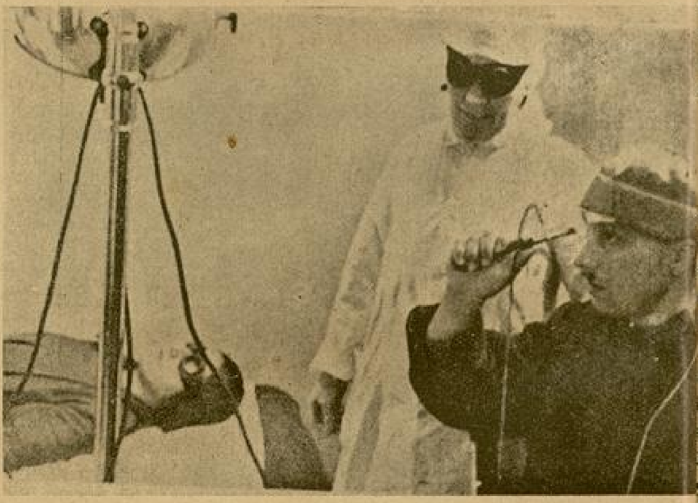

Rontken kurbanı Doktor Vasıfın, karısı kocasının yaptığı hizmetin mükâfatını (!) böyle görüyor!

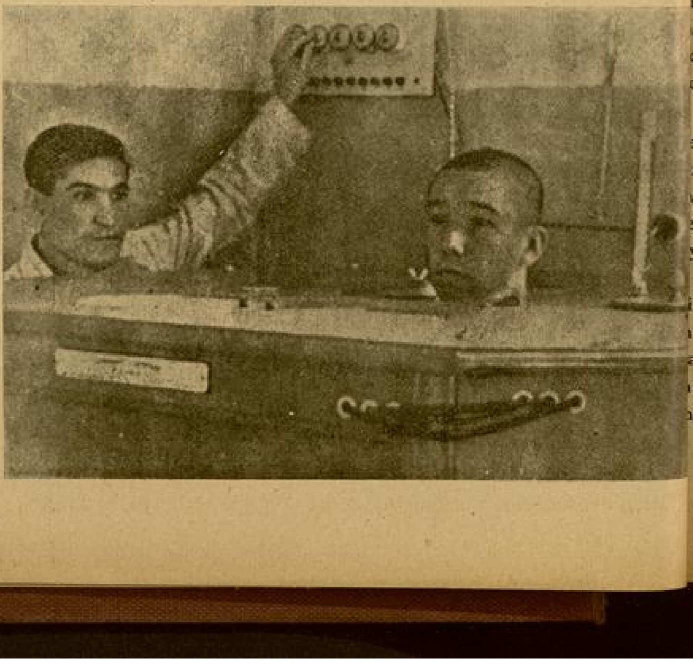

İçinde 3500 Mum yanan dolap budur.

Herkes şadan, herkes handan, herk...
serbest, herkes h...
Bu devirde boş oturma, çalış kaza...
sefa sü...

kıtasını gençliğe ithaf etmemi iste...

***

— Bu kız... Bu kız... Bir harika ... kız... Allah bunu, iliklerine kad... iyilikle, güzellikle yoğurmuş. ... "menbaı nur" a benzeyen gözlerin... „Alâmı beşer„ i teskin eden bir "ha... reti ebedî„ var...

Bu sözleri, hastanenin yeni yapıl... ameliyathanesinde, sabık edebiya... sabık üstadı Saffet Nezihi söylüy... ve sevimli bir Macar kızını gösteriy...

Macar kızı, sık sık hasta babas... ziyarete gelirmiş. Bu ziyaretler es... sında Saffet Nezihî ile de ahbap olm...

Hastaneden çıkmak üzere olduğu... müjdeleyen muharririn, yazı hayatı... yeniden dönüp dönmiyeceğini öğre... mek istedim :

— Tabiî, dedi, tilkinin dön... dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkânıd...

Sabık üstadın yanından ayrılırk... "menbaı nur„ a benzeyen gözlerle fa...

kes handan, herk
erbest, herkes h
ırma, çalış kaza
sefa sü
haf etmemi iste

z... Bir harika
iliklerine kad
yoğurmuş.
eyen gözlerin
n eden bir "ha

nin yeni yapıl
sabık edebiyat
Nezihi söylüy
kızını gösteriy
k hasta babası
ziyaretler es
e de ahbap olm
k üzere olduğu
in, yazı hayatı
niyeceğini öğre

tilkinin dön
ürkçü dükkânıd
ından ayrılırk
eyen gözlerle fa

Bu dolabın içinde 3500 mumluk ampul yanar. Hastalar çıplak olarak içine girerler. Sakın bu sözlerime bakıp bunu zayıflatma aleti diye ilân etme. Zira o taktirde, buraları mahşere çevirecek olan şişman kadınların arasından, hastaneye girecek yol bulamayız.

eşgul olmamasını temenni ettim. ra Macar kızının aydınlık güzelliği nun sade gözlerini değil, yorgun mağını da yeniden kamaştırabilir. nun için çıkar ayak korunmak gerek!

***

Kıymetli operatör Bay Hami bir stanın pansumanını yapıyordu. Türyede yapılmasına çok yeni başlanan yin ameliyatlarında üstad olan Bay ami, bir taraftan işine devam ediyor, r taraftan anlatıyordu:

— Bu hastanın kafatasının keminı oyduk... ve beyni zedeleyen küçük r kemik parçacığını çıkararak, yeniden pattık. Hasta sar'alı idi, ve dört nde bir nöbeti gelirdi. Halbuki ameyatı yapılalı bir ay oluyor, ve daha öbet gelmedi. Bu bize gösterdi ki; enüz sebepleri, âmilleri keşfedilemeiş olan sar'a illeti, bazan böyle fındık oyunda bir kemik parçacığından da oğabiliyor!

Kıymetli operatörün sesinde titreen iftiharın ve keyfin yanında; hayanı mahveden derdden kurtulan hasının gözlerini dolduran teşekkür, evinç ve minnet parıltısı sönük kayordu.

O anda - bazı hasut hemcinslerimiz ibi-doktorların apartmanlarına imrenedim. Hayatlarını kurtarabildikleri astalarının gözlerinde okudukları bu anlardan duydukları yüksek ve sanî zevke gıbta ettim!

***

— Bu hasta hergün buraya gelir, ve ayağına pansuman yaptırıp ta iyice sardırmadan dünya yıkılsa gitmez. Fakat işin asıl garip tarafı, sardırdığı ayağında bir iğne çizintisi bile yok. "Delilik türlü türlü olur!" derler, garip bir çeşidi de bu işte..

Şimdi hastanenin polikliniğindeyiz. Bu sözleri söyleyen hastabakıcı Bayan Nevres, rontkenci Bay Vasıfın zevcesidir.

Bay Vasıf, Türkiyeye rontkeni ilk defa getiren doktordur. Hatta bu uğurda kollarını, ve nihayet canını feda etmiş büyük bir fen kurbanıdır. Şimdi zevcesi; kocasının bu büyük kabahatinin (!!) bu büyük günahının (!) bu büyük cinayetinin (!) cezasını çekiyor... Hem de, meczub hastaların kirli ayaklarını sara sara geçinmeğe mahkûm olarak...

Eğer Bay Mazhar Usman da olmasa, bu nimeti (!) de bulamıyacakmış!

Bay İsmail Ziyanın sesi, beni bu acı düşüncelere dalmaktan kurtardı. O:

— Burada, diyor, haftada iki gün hariçten gelenler de muayene ve tedavi olunurlar. Hem de bedava...

Bu gördüğün tesisat, hele meselâ şu elektroterapi aleti, Türkiyenin hiç bir hastanesinde yoktur.

Bu dolabın içinde 3500 mumluk ampul yanar. Hastalar çıplak olarak içine girerler, ve içeride bünyelerine göre üç, beş, on, yahut on beş dakika kalırlar... şıpır şıpır ter dökerler.

Bu sayede hem tansyonları, hem sıkletleri istenilen kıvamı bulur.

Bay İsmail Ziya, mühim bir noktayı hatırlamış gibi güldü:

— Aman, sakın bu sözlerime bakıp da bunu „zayıflatma aleti„ diye ilân etme ha... Zira o taktirde buraları mahşere çevirecek olan şişman kadınların arasından, hastaneye girecek yol bulamayız!

***

Şimdi, gittikçe arkada kalan tımarhane, beşerî felâketlerin en korkunç abidesi gibi yükseliyor.

Tımarhane denilince, çok kimseler; içinde zencire vurulmuş azgın mecnunların barındığı garip bir âlem tasavvur ederler.

Ben, mecnunlar diyarında geçen günümün insanı ağlatan, güldüren, ve şaşırtan bütün müşahedelerini, bir fotoğraf objektifi sadakatile tesbite çalıştım.

Eğer bu satırlar, yanılan hayallerde tımarhanenin asıl yüzünü, ve iç yüzünü canlandırabildiyse, zahmetime acımıyacağım!

Gelecek sayıda Naci Sadullahın bu okuduğunuz kadar güzel, meraklı ve düşündürücü bir reportajı daha vardır. Mecmuamızın her sayısında Naci Sadullahın reportajlarını sabırsızlıkla bekliyeceğinize eminiz.

Cehennemin babası

BEN

Meşhur Amerikalı coğrafya v ictimaiyat âlimi Mister M. Kürso geçenlerde Tibet'e bir tetkik seya hati yapmıştı, âlimin, bu seyaha müşahedelerini ve intibalarını ihtiv eden kitabı bütün dünyada kap şıldı. Aşağıda okuyacağınız satı lar, bu eserin en şayanı dikka görülmüş satırlarıdır !..

Bakalım, bunları okuduktan sonra, bu kitabın kapışılmasına ha verecekmisiniz?

Asyanın kaybolmuş bir köşesindeyim. Buraya medenî acundan ne bir haber ulaşıyor, ne de medenî bir kişi buralara kadar sokulmak cesaretini gösteriyor.

Acaip kılıklı, yorgun bakışlı, bambaşka düşünüşte kimselerin arasında yapyalnızım. Burada yaşayanların nereden geldikleri, asılları, nesilleri belli değil, onlar göklere baştutan yüksek dağların arasında çobanlıkla geçiniyorlar; ve Pamir yaylâlarından Himalaya eteklerine kadar nankör, çorak bir araziyi işgal ediyorlar.

Tabiatla durmadan karsı karşıya gelen bu insanlar onun değişikliğine hayret ediyor, gazabından korkuyorlar, ve tabiatın beşerin fevkinde kuvvetler tarafından sevk ve idare edildiğini sanıyorlar.

İşte kaynağı böyle bir korku olan dinleri de, hiç şüphesiz acunun en garip dinidir. Şamanî ve Bodist bir sürü halkın yamacında yaşayan bu adamların dinine Bon denir, ve esasını İfritler teşkil eder. Bon rahipleri, binlerce yıldanberi, yeryüzüne dehşet salmamaları için, İfritleri itaat altına almakla meşgullar. Onlar, kendi tabirleri veçhile, "İfritleri maddîleştirmek " "tecessüm ettirmek" için ellerinden gelen gayreti sarfetmekten biran geri durmazlar. Çünkü İfritler zabtedilmeyip kendi hallerine bırakılacak olsalar, yeryüzünde sefalet ve iztirabın son dereceye varmasına sebep olurlar. Ve işte onların faaliyet ve tesirlerini tahdit ve tanzim etmek için, bu binlerce yıllık akidenin Nukva adı verilen rahipleri, hususî bir mahalde buluşarak korkunç ayinler tertip ederler. Fakat bu âyinlerin ne zaman icra edilmesi lâzım geldiğini kimse bilmez.

«Ulu sihirbaz» - ki rahiplerin başıdır - canı istediği vakit âyinin tarihini tayin eder, ve bütün rahipler "İfritlerin maddileştirilmesi" âyininde hazır bulunurlar..Bu dinin salikleri, ekseri yerlerde Budistlerle karışık olarak yaşadıklarından, kırmızı cübbe giyen Budist rahiplerinden ayırt edilmeleri için, Bon rahipleri başlarının tepesinde bir demet ak saç taşırlar.

Ben pek tabiî olarak bu esrarengiz adamların âyininde bulunmayı merakla arzu ettim. Netekim her ne bahasına olursa olsun kararımı vererek, düşüncemi bu dinden olan rehberime açtım.

Rehberimin üzerinde bir vakitdenberi epi nüfuz kazanmıştım. O, birgün müthiş bir karın ağrısına tutulmuş ben de ona yanımda taşıdığım müshül şekerinden vermiştim..

Bir müddet sonra müshül tesirini icra edip karın ağrısı durunca, adamcağız benim başka dinden, fakat kendi dininin sihirbazları gibi beşerin fevkinde kuvvetlere malik bir sihirbaz olduğumu sanmış, ve hattâ "Tanrının sevgili ku diye bir de ad takmıştı bana. Be vakittenberi onun gözünde yarı mu des bir mahlûk olmuştum.

Bon rahiplerinin ulu âyinine yab kimseler kabul edilmezdi ama, b dinden bile olsa mukaddes bir kiş huzuru, âyini ihlâl edemezdi. Bu yüz rehberim vicdanen müsterih ol beni âyine götürmeğe söz verdi a yabancı olduğum meydana çıkarsa yatımın büyük tehlikeye maruz kal ğını da ilâve etti.

Ben bir kere karar verdim mi dönmek adetim olmadığından, her göze aldım; ve oralı halkın kıyafe girerek gece vakti âyinin icra edile ormana doğru yola koyuldum.

Gecenin sessizliğinde mukad orman korkunç bir manzara arzedi du. Gerçekten burası beşerin akl ermediği hadisata sahne olmağa yak bir yerdi. Ben ne yapmam, nasıl h ket etmem icabettiğini rehberim iyice öğrenmiştim. Az sonra, orma açıklık bir alana varmıştık. Rahi orada toplanmışlar ve kalka olmuşla

Ben de onlara karışarak bir ke oturdum.

Solumda oturan rahibe göz at hayatımda bu kadar çirkin surat memiştim. Yere bağdaş kurarak muş olan bu adamın yüzü gözü, kir kabuk tutmuş sanılırdı. Cübbesi k

Cehennem Babasını Gördüm

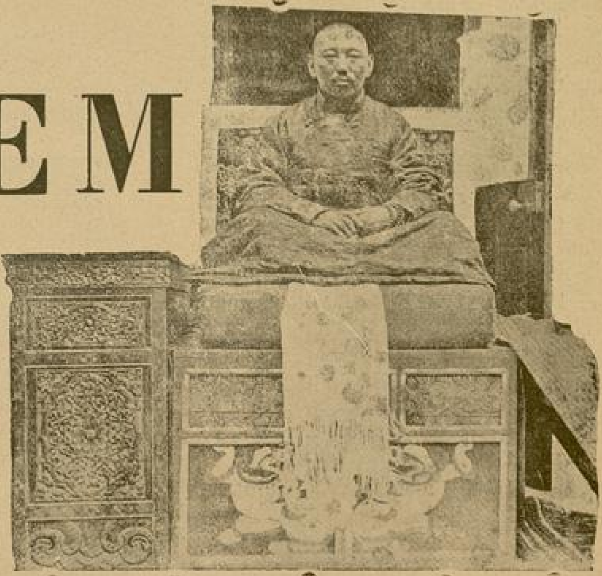

Tibetin büyük rahibi Dalaylama.

bi beyaz olduğu halde kurt ve böcek ıvası idi. Bu hayvancıklar kaynaşıyor-rdı üstünde. Kömür gibi kara gözler ırgun durgun, uzaklara bakıyor-ı. O, sanki başka bir âlemde yaşıyor bi idi.

Rahiplerin hepsi de ayni huşu içinde ç kıpırdamadan, hiç ses çıkarmadan kliyorlardı.

Bu sırada gözlerim karşıda duran r ışığın yanından dolaşan dar bir la ilişti. Bu yoldan uzun boylu, geniş ıuzlu pehlivan gibi bir adam sökün ti, ve meydana irişti. Onun halinden, vrından „Ulu sihirbaz" olduğu belli i. Demek biraz sonra, âyine başlana-ktı. Meraktan çatlıyordum; vücudumu reden geldiğini bilmediğim bir korku plıyordu.

«Ulu sihirbaz» meydana irişince peçevre etrafına bir göz gezdirdi, ve lâm vermeden, konuşmadan, dipte iksek bir ağacın altına vardı; ve ağaca r maymun çevikliğile tırmanmağa ışladı. Sihirbazın çevikliğine hayran dum. Biraz sonra o, ağacın tepesine kmış, orada; dalların üstüne bagdaş ırmuş ve aşağı doğru eğilerek rahipleri eskin bakışlarının nüfuzu altına almağa ışlamıştı.

Bu sadelik ve bu sessizlik, âyinde ışka türlü sırlı bir hava yaratıyor, ve sana daha ziyade tesir ederek korku keyecanını arttırıyordu.

Birden sihirbazın bir elinde, etleri yulmuş bir insan kolu kemiği, öbür inde bir kafa tası peyda oldu. Kuca-nda "dripbü„ adı verilen bir çıngırakla, ıldırımı temsil eden Dorî vardı.

Bu sırada „Ulu sihirbaz" gizli bir aret mi verdi, ne oldu bilmem, birden ir homurdanmadır başladı; ve homur-anma gittikçe arttı. Garip garip, acı eslerle orman sarsılıyordu şimdi!.. Rahip-r Allahlarına methiyeler, ilâhiler kuyorlardı.

„Ulu sihirbazın" yeni bir işaretile tempo değişti ve herkes birden :

"Yamantaka... Yamantaka"

Diye tekbir getirmeğe başladı. Yama cehennem babasının adı idi. Onlar şimdi cehennem babasını âyine davet ediyorlardı işte!

Bu sırada „Ulu sihirbaz„ kol kemi-ğini ağzına götürdü ve içine üfledi. Kol kemiğinden öyle yırtıcı bir ses çıktı, ve ormana öyle acı aksetti ki tüylerim diken, diken oldu.

Derken sihirbaz kol kemiğini bıraktı ve kafa tasını ağzına götürerek içinde-kini içer gibi oldu. Bu, eskiden Bon dininde Allahlara takdim edilen insan kurbanlarından kalma bir adetti ama, şimdi sadece ölümü temsil ediyordu. Gerçekten bu adamların akidesine göre ölüm onları gölge gibi takibeder, ve onlar yalnız ölüme nüfuz ve tahakküm edemediklerinden, onu daima düşünmek ve göz önünde bulundurmak mecburi-yetindedirler.

Böylece birdüziye Yamantaka diye bağırarak, ak saçlı başlarını iki yana sallayan rahipler, loş ormanın ortasında acaip bir denizin ak köpüklü dalgala-rını andırıyorlardı.

Bu manzara karşısında vicdanım ihtilâç ve ihtilâl içinde idi. Dünya yüzünde beşerin fevkinde bir hadisenin vuku bulacağını havsalam almıyordu... Almıyordu ama gizli bir kuvvetin beni sihirli elleri içine aldığını duyuyordum.

„Yamantaka... Yamantaka.. Yaman-taka„ Hayır.. Bu yürek deşen seslerin boşluğuna kaniydim. Bu gözbağcıların oyununa aklı başında bir adam hiç kapılır mı?.. diye düşünüyor, soğukkan-lılığımı muhafazaya gayret ediyordum. Fakat bu muttarit feryatlar kadar ruhu uyuşturan bir şey tasavvur edilemezdi. Buna rağmen kendimi zorlıyarak bir takım gözbağcıların oyuncağı olmamağa azmetmiştim ben.

Fakat düşündükçe kuvvetim kırılı-yor, iradem hafifliyordu. Ben ne hakla beşerin fevkinde kuvvetlerin mevcu-diyetini inkâr ediyordum.. Bir şeyi bilmemiş, tanımamış, görmemiş olmak o şeyin yokluğunu isbata kâfi mi idi?.. Belki acun kadar eski olan bu adamla-rın akidesini ne diye hakir görüyorum sanki!

Bu sırada boğazıma birşey dolaşır gibi oldu. „Ulu sihir baza" baktım... Gözleri kızğın demir ucu gibi parıldı-

Mogol rahipleri dinî ayinlerini, yüzlerine böyle korkunç maskeler geçirerek, korkunç rakıslar yaparak icra ederler.

yordu karanlıkta... Bakışları ta içime işliyordu benim. Güçlükle nüfuzundan kurtularak yanımdaki Nukua'lara baktım... Onlar durmadan başlarını sallayarak " Yamantaka.... Yamantaka " diye gürlüyorlardı hâlâ!

Şimdi deminki gibi muhakeme edemiyordum.. Muhakeme etmek kuvvetim tükenmişti ve rehberim tarif ederken alay ederek dinlediğim İfritlerin gözükmesini, sabırsızlıkla bekliyordum artık!

Rahipler Yamayı çağırmışlardı ve Yama geldi. Yama gerçekten mi geldi, yoksa biz mi geldi sandık? bilemem ama göz boyamak için tebdil kıyafet etmiş bir insana benzemiyordu o.

Ormana önce bir sis çöktü ve sonra sisin ortasında bir hayal belirdi. Yamantaka feryatları ayuka çıkıyordu. Rahipler mürada erdiklerini görünce daha ziyade coşmuşlardı şimdi.

Önce Yama'nın, yuvalarından fırlayan, alevden gözlerini gördüm. Gözleri kötü kötü bize bakıyordu. O kımıldadıkça sis de beraber kımıldayor ve yavaş yavaş şekilleşiyordu. Birden bire, birden açılan bir çiçek gibi sis tasallüp etti, ve Yama'nın başının etrafında otuz dört elli, otuz dört kol peyda oldu. Her kol elinde bir garip nesne taşıyordu: Kiminde bir kafa tası, kiminde bir hançer, kiminde bir şiş, kiminde bir ok vardı.

Git gide Yama'nın başı da değişti. O baştan daha ufarak, daha korkunç dokuz baş peyda oldu. Hepsinin dudağında acı bir gülümseme vardı. Bu şeklin etrafında küçük küçük âlevler uçuşuyordu. İfrit bütün heybetile gözüküyordu şimdi.

Cehennem babası boynunda kafatasından bir gerdanlık taşıyor, ellerini çirkin ve şişkin göbeğinin üstünde dinlendiriyordu.

Onu çok geçmeden avenesi takip etti. Avenesinden toplantıya ilk gelen şehvet İfriti oldu. Yüzünden teskini

Moğollara göre şehvet ve ihtiras şeytanı

mümkün olmıyan arzuları okunuyo[r]
onun, vücudunda insanları insanlık[tan]
tecrit eden hırsın izi vardı. Yama
karşısında açık saçık rakıslar yapa[n]
rahipler, şehvet İfritini nefretle sey[re]
yorlardı.

Arkasından açlık İfriti geldi.
dişi İfritin kaburgası böğrüne çök[müş]
karnı amudu fıkarisine yapışmış sanı[lır]
ve açlık İfritini öfke ifriti takib e[tti]

Öfke İfriti tir tir titriyor, hı[rsını]
alamadığından öfkesi artıyordu sa[nki]

Nihayet Yama raksa başladı.
derece korkunç bir manzara tasa[vvur]
edilemezdi. O oynamağa başlar b[aşla]
maz, gerdanlığını teşkil eden kafata[sları]
biribirine çarparak ormanı kof bir
ile dolduruyor, havaya bir leş ko[kusu]
siniyordu.

Yüreğim duracak sandım. Bı[r an]
„bunlar üzerimize atılırlarsa"
düşündüm ve titredin. Orman yeri[nde]
ağaçlar yerinde, biz yerimizde i[dik]
Bu acaip mahlûklar ne idiler öyle

Yama baştan gelmişti, önce git[ti]
arkasından avenesi de gözden kayb[oldu]
Rahipler bu cehennem rüyasının a[ltın]
da ezilmiş, secdeye varmışlardı.

* * *

Ayinden dönerken düşünüyord[um]
„Hindistandaki fakirler de, gözboya[ma]
suretile, havaya ip atarak göğe çık[ı]
yorlar mı idi?... Bu itibarla, gördü[kle]
rimin gerçek olduğuna inanama[m]
ama, ben cehennem babasını gözü[mle]
görmüştüm!„

DÜNYA RESİMLERİ

İngilizlerin yapacakları açık deniz tayya[re] istasyonu

Hava limanının gece görünüşü tayyarelerin konaklaması için deniz ortasına konulan yapma adanın üç köşesinde havaya yükselen sütunları ve ortasında otelleri, tamir mağazaları, rasathaneleri görünüyor.

Her sayımızda, hayatta size her zaman lâzım olacak ve kolayca tatbik edeceğiniz bu bilgiler vardır.

Faydalı Bilgiler

Lekeler nasıl çıkarılır?

Kan ve ızgara etlerinin kanlı suları :

Bol sabun sürüp soğuk su ile yıkamalı; yahut, koyuca yapılmış kolayı lekenin üstüne sürmeli, bir müddet sonra yıkamalı.

Çikolata ve kakao: Boraksla su ile yıkamalı.

Kahve ve çay: Kaynar su ile yıkamalı; çıkmazsa kaynamamış sütün kaymağını sürüp bırakmalı. Evvelâ soğuk ve sonra kaynar su ile yıkamalı.

Kaymak ve süt lekesi: Soğuk su ve sabun ile yıkamalı.

Meyva lekeleri: Kaynamamış sütün kaymağını sürüp kaynar su ile yıkamalı.

Çayır lekesi: Alkolle silip sabun ve soğuk su ile yıkamalı, güneşe asmalı.

Sade ve zeytinyağ lekeleri: Lekenin üzerine bol tebeşir tozu dökmeli, kurutma kâğıdı veya kaba kâğıt koyup ağır baskı altında bırakmalı, benzin de bu işi görür.

Tentürdiyot: Kaynar suya batırıp yıkamalı. İspirto veya amonyak da kullanılır.

Mürekkep: Soğuk su tecrübe etmeli, çıkmazsa, herhangi bir asit kullanmalı. Yahut kaynamamış sütün kaymağı içinde bir müddet bırakmalı ve güneşe asmalı.

Pas: Asid oxaliç yahut asid Hydrochloric mahlülünde bırakmalı, yahut lekele üzerine tuz ekip bol limon sıkmalı ve kızgın güneşte bırakmalı.

İs ve kurum: Gaz, banzin, eter, klorform ile çıkarılır.

Gaz: Sıcak su ve sabun ile yıkamalı.

Küf: Yeni ise sade suda yıkamak kâfidir, çıkmazsa permanganat dö potassiumda biraz bırakıp yıkamalı.

Ter: Sıcak suda sabunla yıkamalı.

Lekeler nasıl çıkar?

Zehirlenmelere karşı

çıkmazsa, permanganat dö potassiumda bırakıp yıkamalı ve güneşe asmalı.

Boya ve vernik: Alkol veya terebentinle silmeli.

Zift, katran: Evvelâ içyağı ile güzelce uğuşturmalı, sabunla sıcak suda iyice yıkamalı. İcap ederse, benzin veya (carbon tetrahloride) ile silmeli.

Ütü yanığı : Kızgın güneşe asmalı

Siyah ayakkabı boyası: Boya sürülen yeri sabun ve sıcak su ile yıkamalı, yahut terebentin ile silmeli.

Sarı ayakkabı boyası: Alkol ile silmeli.

Vazelin: Terebentin ile silmeli

Su lekesi: Bütün elbiseyi kaynayan bir suyun buharında nemlendirmeli; veya elbiseyi süngerle silip ütülemeli.

Balmumu: Evvelâ güzelce kazımalı, üzerine tebeşir tozu ekip, kurutma kâğıdı koyduktan sonra, kızgın bir ütü gezdirmeli. Benzin veya gazolin ile de silinebilir.

Zehirlenmelere karşı yapılacak ilk tedbirler.

Zehirlenme vakalarında zehirlenen kendini kaybetmişse, yapılacak iki mühim şey vardır:

(1) Zehirlenenin midesini, sulu şeylerle doldurmalı.

(2) Kusdurmalı.

İçirilecek şeyler: Sabunlu su, soda, tuzlu su, veyahut sadece su vermelidr. Bunlar ılık verilirse daha çabuk tesir eder.

Eğer bunlar birkaç dakikada tesir etmezse, tekrar etmeli.

Parmakla boğazı gıcıklıyarak kusdurmak da faydalıdır.

Yapılacak bu çabuk müdahele zehirin vücuda yayılmamasına yardım eder.

Zehirlenene ilk tedbirler yapılırken, acele doktor getirmek şarttır...

Zehirler :

Alkol ile zehirlenme :

Rakı, viski, rum, cin, tahtadan çıkarılan alkol, konyak, saf alkol - ve sair içkiler.

Âraz:

Baş dönmesi, sallanmak, ayakta duramamak, yüz ve gözlerin kızarması, daha sonra hastada tirotikin hafiflemesile baygınlık gelir.

Tedavisi:

Sıcak kahve veyahut yarım çay kaşığı suya karıştırılmış amonyak hastaya verilmeli.

Hasta yürütülmemeli, iyice sıcak tutulmalı ve yatırılmalı.

Ehemmiyetli vakalarda teneffüs durur. O zaman sun'i teneffüs yapmak icap eder.

Karbon monoxide: Mangal, ocak, yanmamış kömür ve otomobillerin ekzos borusundan çıkan renksiz bir gazdır.

Araz:

Bu gazı teneffüs edenlerin renkleri, hususile kulakları, dudakları, tırnakları kızarır ve teneffüsleri durur.

Tedavisi:

1) Zehirlenen hastayı derhal temiz havalı bir yere götürmeli.

2) Eğer teneffüs durmuş ise sun'i teneffüs yapmalı.

3) Saf oksijen yüzde 95; Carbon diopide yüzde 5. Sun'i teneffüs cihazı ile süra'tle vermeli.

4) Hastayı düz bir yerde yatırmalı ve sıcak tutmalı, sonra uzun bir istirahat ister.

Tentürdiyot:

Tedavisi:

Evvelâ kusdurmalı, sonra (un) veya (kola) yı boza kalınlığında bir mahlül yaparak içirmeli.

Zehirli mantar :

Âraz:

Kusmak, su gibi (bazen kanlı) amel olmak, nabız evvelâ yavaş ve kuvvetli, sonra çok zaiflar ve çok salya ile ter gelir.

Musikid

Bilen de Söylüyor

Bilmiyen d

Sabahîden bir gazel mi istiyor? Al sana bir gazel! Operet diye bir takım şeyler oynuyorlar. Bu bayağılıklardan hoşlanmıyorum! Opera istiyorum ben!

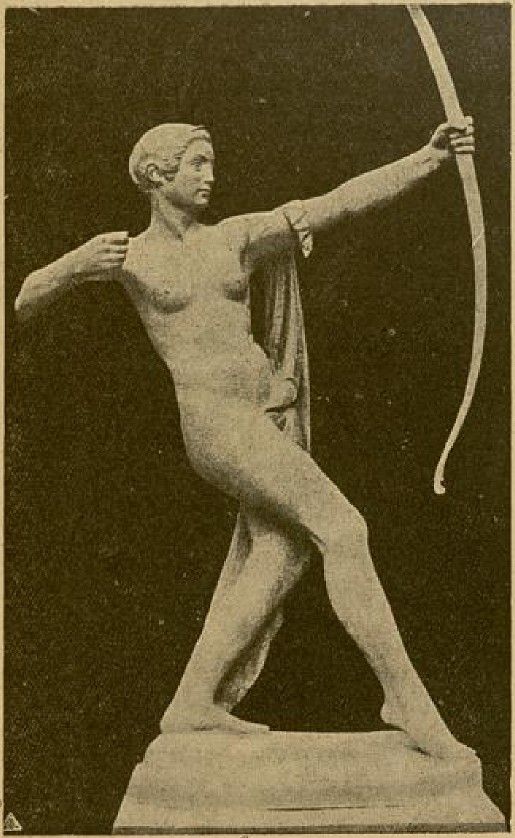

Her güzel heykelde bir musikî ahengi vardır.

Yazan:

S. KARSEL

Bugünlerde musikiden dem vuran vurana. Gazetelerde ne mekaleler ve ne yazılar... Kimi uzun yazıyor, kimi kısa, ama herkes aklına geleni savuruyor.. Vur abalıya! Anlayan yok.. Meydan da boş.. Dolu dizgin var koştur atını!

Maksat gazeteye yazı çıkarıp para almaksa, başka mevzular dolu... Musiki vakıa san'at işidir, duyguya hitap eder ama, garp musikisi duygu ile muhakeme edilemez; çünkü temelinde bir ilim, bir teknik vardır onun!

Şark musikisinde:

— Efendim, bu hanende durmadan, arkasını kesmeden kanto söyliyor.. Kanto benim hoşuma gitmiyor.. Sabahiden gazel isterim ben!

Diye bir istek ortaya atılınca hanende heman:

— Bay, sabahiden gazel mi istiyor, alsın bir gazel...

«Aman...Aman... Meded... Yareeey...»

Diye yanık bir gazel tutturabilir ama...

— Efendim, alafıranga şarkı söyliyenler varya... Tangolar, fokstrot söylemesinlerde filân operatın filân triosu söylesinler bana,

Yahut,

— Operet diye bir takım şeyler oynıyorlar... Ben bu bayağılıklardan hoşlanmıyorum.. Opera istiyorum ben!...

Dediniz mi iş değişir.. Çünkü gazel değil bu..

Keman ustası Kör Tanaşı çağırır, gazel veya şarkıyı birkaç kere beraberce geçer öğrenirsiniz.. Sonra, biri «filân şarkı sende var mı?» diye sorunca «var» diyip avaz avaz haykırmağa başlarsınız.. Fakat bir mösürlük bir garp melodisini bir yıl da çalışsanız söyliyemezsiniz..

Gazeteler musikimizin ıslahı için öğütlerle dolu dedik ya..

Kimi büyük musiki kulüpleri kuralım, kimi opera oynayalım, kimi opereti yıkalım diye bir sürü düşünceler savuruyor ama; kimlerle ve kimler için kuralım? Kiminle ve nasıl oynayalım? Bitince yerine ne koyalım? Opera nedir? Operet nedir? Konser neye derler? Bunu ne düşünen var... Ne bilen! Maksat bir şey söylemek değil mi..Lâf olsun diye bunlar yazılıyorsa, ağzımıza geleni veriştirelim bizde.. Yok, ciddî olarak, içten gelerek eski alaturkanın uyuşuk harem musikisinden kurtulmak ve canla, özle garp musikisine kavuşmak dileyorsak,bu hususta yazı yazanları evvelâ garp musikisini öğrenmeğe davet ederim.

Maksadım kimseye çatmak değil.. bir şey aklımdan geçmez.. Sadece dar makamları ikaz etmek istiyorum

Eğer gazetelerde çıkan yazıl istekleri yerine getirmeğe yelten bugünkü unsurlarla buna imkân o ğından; «biz bu işi başaramıyoruz» geri dönüp, eski guyguyculuğumuza etmekten başka çare kalmaz.. Eğer mınız bu ise yazanlar.. bizimki ta nun aksidir. İstiyerek veya istem sureti haktan gözükerek bu işte iler candan arzu edenlerin önüne dikilm gölge etmeyiniz... ihsanınızdan vaz

Şimdi geçelim musiki bahsına:

Bir memlekette musiki vardır için: «bestekâr musikişinas» denilen bir kimselerin yetişip musiki yaratması; musikişinas» denilen bir takımın bu y lan musikiyi çalıp söylemesi; ve n «musiki dinleyicileri» adı verilen bir k de musikiyi dinlemeğe hevesi olması tır; ve bu şartların her üçü de mutl Biri eksik olsa musiki yok demektir

Gelgelelim musikiyi yaratanlarla ları mektep yetiştirir; ha'ka da m dinlemek hevesini, musikiyi yarata çalan'ar aşılar.

Bu böyle olunca baştan başlayup leketimizde musikiyi metod'a hâlka meğe yarayan müesseselerden söz a

Türkiyede garp tekniğinde musiki renilecek iki kurum vardır. Biri Ankada « Yüksek Musiki Muallim Okulası, ürü İstanbulda İstanbul Konservatuvarı.»

Önce Ankara Yüksek Muallim Okulaı ele alalım. Bu okula Maarif mektepleri n musiki muallimi yetiştirmek gayesile ılmıştır. Bu, çok yerinde ve hayırlı ıksat uğurunda oradaki talebeye, solfejle raber bir sazın çalınması öğretilir. ı kadarı ise gödülen maksadın teminine fidir. Bu yüzden orada ne bestekâr, de virtüöz yetişemez; sadece garp kniğile ünsiyet peyda etmiş olup, garp usikisi usullerini mektep talebesine sterebilecek hocalar yetişir.

İstanbul Konservatuvarına gelince, onun ağı bam başkadır. Konservatuvarın oğramında beste derslerinin cümlesi evcut olduğundan, orasının gerçekten usikişinası yetiştirmek için kurulmuş bir rum olduğu anlaşılır.

Demek oluyor ki garp tekniğinde usiki yaratmak için bel bağlıyacağımız gâne kurum: Konservatuvardır. Konsertuvarların genel olarak başlıca vasfı usikisinin yurdu, kaynağı olmaktır. zifesi de memleketin musiki tutumunu ızim etmek, hocalariyle tedrisatiyle siki heveslilerine saygı sunup onları esine celp ve cezbederek, yetiştirmek; muhitine ciddî musiki zevkini aşılaktır.

Bu böyle olunca Konservatuvarın emmiyeti büsbütün meydana çıkar. emleketin bugünkü musiki yoksulluğu ade de onun varlığına... Ama, hakikî varlığına, ne büyük bir ihtiyacımız olduğu anlaşılır.

Konservatuvarın bir ülkenin musiki durumunun nazımı olması demek, sinesinde ülkenin en iyi san'atkârlarını toplayan ve onlarla musiki talimine çalışan bu kurumun, musiki sahasında bir miyar olarak kabul edilmesi, ve ülkedeki musiki ceryanlarının kaynaştığı son merhale olması demektir.

Bu oluğa erişmek için önce konservatuvar hocalarının hiç olmazsa memleketin en güzide san'atkârlarından mürekkep olması şarttır. Hocalar yabancı da olabilir, bunun hiçbir mahzuru yoktur ve hattâ faidesi büyüktür, ecnebî illerde de misâli pek çoktur.. Yetişir ki yabancı san'atkârlar san'atlarında cidden usta olsunlar!

San'atın esası geneldir, ancak işlenmesinde ayrı ayrı üslûplara ayrılır ki, o vakit de san'at yerine göre ulusallaşır.

San'at ve bilhassa musiki öğretilmekle öğrenilmez, kişi musikişinas doğarsa musikide bir varlık gösterebilir, ve illâ ki yirmi konservatuvardan yirmi dipluma alsa gene on para etmez.

Bizde tuhaf bir zehniyet vardır.. İyi ile kötüyü farkedemediğimizden mi nedir, kişiden ilminin veya sanatının miyarı olarak bir diploma isteriz. Diploması varsa baş sedire geçirir oturturuz.. Diploması olana istisnasız bilgin deriz... Profesör deriz.. Deriz oğlu deriz.. Diploması olmıyanın vay haline...

Diploma vakıa vukufun muhtemel bir işareti olabilir ama, her diplomalı adam bilgin olmaktan çok uzaktır.. Öyle olsaydı dünyade bilginden ve profesörden geçilmezdi..

Yabancı ellerde ve bilhassa san'at vadisinde diplomanın hiçbir ehemmiyeti yoktur.. Herkesin bir diploması vardır; zaten san'atkârdan, hele musikişinastan diploma sormak kimsenin aklından geçmez bile.. İnsana: «al sazını, yahut sözünü çık meydana» derler, o kadar..

Ve erler meydanında kim üstün gelirse onun elini öper, ona lâyık olduğu mevkii verirler. İşte ardı arası kesilmeyen konserleriyle konservatuvar hocaları da, birer birer kendilerini gösterirler. Gelecek yazımda bu konserlerden alınan neticeleri, hatıra gönüle bakmıyarak yazacak, ve erler meydanında üstün gelenin elini öpeceğim!

Keyfiyetlerimi misallerle teyit edecek, ve şimdiki imkânlar dahilinde de hal çarelerini göstereceğim. Yoksa bir takımlarının yaptığı gibi: «Ay babayı isterimde isterim!» diye tutturmıyacağım. Yıkmasını bilenin yapmasını da bilmesi gerek olduğunu sananlardanım ben!

Gelecek sayımızda S. Karselin yeni makalesini bekleyiniz.

Hakikî musikide raksın ahengi, düzgün kadın vücutlarının ilâhî çizgileri.. güzelliğe doğru yükselişin armonisi vardır.

İçtimaî tenkit sayfası

Gülünç Cemiyetler

Memleketin neşriyat safında yer almış bir mecmua sıfatıyla, lüzumsuzluğuna kani olduğumuz cemiyetleri bu sayfada birer birer yazacağız.

Kadınlar Birliği bir nümayiş esnasında

Dünyanın her yerinde, bir takım faideli gayelerin temini yolunda çalışmak maksadile, bir takım cemiyetler kurulur.

Bizde de: Çocukları Esirgeme Kurumundan, Kızıl Aydan tutun da, — dil inkılâbına rağmen, ismini nedense halâ değiştirmeyen, — Himayei Hayvanat cemiyetine varıncaya kadar, bu kabil birçok cemiyetler mevcuddur.

Fakat maalesef, cemiyetlerimizin yüzde doksanı; gayelerine hizmet etmekten çok uzakta kalmaktadırlar. Bu cemiyetlerin reislerile konuşun. Size, yaptıkları hizmetleri saya döke bitiremiyeceklerdir. Fakat bir de kulağınızı, o cemiyetlerin zorla kaydolunmuş azalarına verin. Hemen ekserisi yaka silker gibi bir eda takınacaklar, ve mensubu oldukları cemiyetin aleyhinde söylemedik lakırdı bırakmıyacaklar, en sonunda da:

— Gölge etmeseler başka ihsan istemiyeceğiz! diyeceklerdir...

Bu tezat karşısında ilk akla gelen sual bittabi:

— Acaba hangi taraf haklı?.. dır..

Biz bu sualin doğru cevabını bulabilmek için, azalarını memnun edemeyen cemiyetleri bitaraf bir gözle birer birer, uzun uzun tedkik ettik.

Bu tedkikatımız bizde birçok cemiyetlerin aleyhinde kanaatler uyandırdı.

Memleketin neşriyat safında yer almış bir mecmua sıfatile, lüzumsuzluğuna kani olduğumuz cemiyetleri, bu sütunlarda birer birer yazacağız; ve tabiatile bizi bu kanaate sevkeden kuvvetli sebebleri, icabında isbata hazır olduğumuz delillerile birlikte sayıp dökeceğiz!

Bu serimizin ilk yazısı: "Kadınlar Birliği" ne dairdir. Aşağıdaki satırlara göz gezdirdikten sonra, bu mevzua temas suretile nekadar haklı ve yerinde bir isabet gösterdiğimizi siz de kabul edeceksiniz kanaatindeyiz!

Bilirsiniz ki, Kadınlar Birliği, Cümhuriyet devrinden epey önce teşekkül etmiştir.

O zaman kadınlarımız kafes arkasından henüz kurtulamamışlardı. Siyasî, ictimaî birçok haklardan mahrumdular, hattâ siyasî ictimaî hiçbir hakka sahip değildiler.

Hayatın hiçbir cephesinde yer alamıyorlardı. Çok eski, çok ibtidaî devirlerin satılık cariyeleri kadar biçare idiler.

Müstebit erkeklerinin dayanılmaz esareti, onları çok haklı bir isyana sevketti; ve medenî memleketlerdeki hemcinslerinin sahip oldukları tabiî mazhariyetlere imrendiler. En insanî haklarından mahrum kalmaktan kurtulmak uğrunda, mücadeleye başlamak istediler; ve bir isteğin mücadeleyle elde edilebileceğini, bir mücadelenin kuvvetle yapılabileceğini; ve kuvvetin de birlikten doğacağını düşündüler. Bunu, bunları temin maksadıyla da "Kadınlar Birliği" adlı bir bayrak açdılar. Bütün mağdur hemcinslerini onun altında birleşmeye çağırdılar.

Toplandılar, çalıştılar, uğraştıla[r]. Sonra devir değişti. Sonra saltan[at] beraber esaret te öldü. Sonra cer[...] kurtulan köylüyle, düşmandan kurtu[...] memleketle beraber kadınlık ta, ara[...] ve lâyık olduğu hürriyete kavuştu.

Kadınlarımız da; inkılâblarımızın [...]tün nimetlerinden ayni derecede [...] aldılar. Sade peçeden, sade kafes[...] değil, gönüllerine derd olan her, a[...] her türlü tasadan, endişeden k[ur]tuldular.

Bugün kadınlarımızın kavuşma[dık]ları hak, giremedikleri meslek, [...] yapamadıkları iş kalmadı. Hatta, [...] yakında toplanacak olan: Millet Ku[rul]tayı kürsüsünde söz söyleyen sayla[v...] arasında yer aldılar!

Bütün bunlardan sonra artık, ka[...]lığımızın kâbuslu günlerinde aç[...] "Kadınlar Birliği" adlı bayrak, a[...] bir müze köşesinde sallanabilir.

Bugün bu cemiyetin dağılmasın[...] tabiî, ve dağılmamasından gülünç [...] olabilir ki?

(Yarım Ay)

İstanbul : Kadıköy iskele meydanı

Zevkleri İnceltmek Mektebi

Yazan: MELİKE CANAN

Hergün önünden geçtiğiniz, içinden ...tiğiniz yerler vardır. Bazen size bu ...gün önünden, içinden geçtiğiniz yerler... bahsederler; ve oralara dair öyle ga... şeyler anlatırlar ki; siz, biraz düşü...nce, dinlediklerinizin yalan olmadığını ...arsınız; ve bunların o zamana kadar ...zünüzden kaçışına şaşarsınız.

Geçen gün hoş görüşlü bir arkadaş... konuşuyorduk, bana şakalı bir sitemle:

— Yahu, dedi gazeteci olacaksın, ga...teci olacaksınız... Girip çıkmadığınız ...lik yok. İçinizde «reportaj» cı diye ...çinenler var. Sulukuledeki çingene ma...llelerinden, Fenerdeki çöp iskelesine ...rıncaya kadar, ziyaret etmedik köşe, ...cak bırakmadılar. Ne olur günlerden ... gün, zahmet saymayın da bir de bi...n Kadıköyüne uğrayın!.

Hayretle sordum:

— Gelelim iki gözüm ama, Kadıköyü...n ne öyle medhedilecek harikulâdeliği, ... öyle zemmolunacak fevkalâde kötü...ğü, ne de öyle meselâ çingene mahal...si gibi yazmaya değer bir hususiyeti ...r.

O :

— Yahu, dedi, Kadıköyünde mevzu ...lmak için, öyle uzun uzun dolaşmana ...le hacet yok. Vapurdan iner inmez, ...kele saatine sırtını ver, gözlerini kıs ve ...eydanlığa şöyle altmış saniye bak. Bak ... garibeler göreceksin.

Ondan, görecğimi söylediği garibeleri ...latmasını diledim. Fakat acele bir işini ...hane ederek uzaklaştı.

Geçen gün yolum, dostumun görmemi tavsiye ettiği yere düştü. Kadıköyünde vapurdan iner inmez onun dediğini ettim, ve sırtımı iskele saatine vererek, gözlerimi kıstım, önümdeki meydana şöyle altmış saniye baktım.

Ne yalan söyliyeyim, dostuma hak verdim. Kim bilir kaç defa aşdığım, geçtiğim bu meydan bana hiçbir gün, o andaki kadar garip görünmedi. Kim bilir bunda belki de, dostumun telkinile oraya; mutlaka bir garibe görmek maksadile bakmış olmamın da tesiri vardı.

Garip bulduğum, garip bulduklarım neydi, nelerdi diyeceksiniz? Anlatayım. Benim arkadaşım gibi acele işim yok.

Efendim sağ tarafta bir meydan, tıpkı, kurutulmuş bir «Mazuri» bataklığı gibi. Ortada kaldırım, kaldırımın ortasında, kel başda kalmış üç saç teli gibi duran, üç çiçek. Parkmış o. Belediye parkı.

Belediye parkının sağında tek, çift atlı arabalar. Belediye parkının solundaki kurutulmuş Mazuri bataklığının göbeğinde, bir çöle düşmüş seyyah kafilesi gibi sip sivri kalmış taksiler sıralanmış.

Belediye parkının sağındaki esatirî yaylıların, çeçenlerin, faytonların ortasında elektrikli tramvaylar.

Tramvayların biraz berisinde bir benzin deposu. Deponun az arkasında Hâl. Belediye Hâli. Etrafını çeviren çamur deryasının ortasında bir ada gibi duruyor.

Çamurluğun ortasından bir kaldırım geçiyor. Tıpkı Bahrılûtun ortasında, Hazreti İsa yavalçın geçmesi için açılan yol gibi.

Hülâsa bu garib tezadlar o kadar bir araya gelmiş, o kadar biribirine karışmış, iki, insan şöyle bir bakınca, ortalığı; karışık, koca bir sandık odasına benzetiyor hem de tıpkı.

Yalnız bir fark var. Sandık odasında mangalla surahi,tepsile gömlek gibi biribirile münasebeti olmayan eşyalar koyun koyuna durur.

Kadıköyünde ise mangalın yerinde tramvay, surahinin yerinde otomobil, tepsinin yerinde çamurlu meydan, gömleğin yerinde de belediyenin parkı (!) var.

Yani; belediyesinin himmeti ile Kadıköyde tabiat, bir sandık odası haline gelmiş ?

Ben, bütün bunları nükte olsun, lâf olsun diye yazmadım. Hoş öyle yazmadım ama, yazdıklarım yine nükteden, lâftan baret kalacak. Fakat bunu bile bile de olsa bu müşahedelerin bana düşündürdüğünü ilâveden kendimi alamayacağım. Halk yol, sokak, su, temiz süt, köprü, daha ne bileyim ben, bitip tükenmez birçok şeyler ister, ister oğlu ister.

Belediyeler derhal mağdur, mağmum, mazlûm, masum bir tavur takınırlar ve:

— Varıdat az, bütçe müsait değil, para meselesi ! derler.

Fakat halk yapılan işlerde biraz da zevki selim ararsa, dilerse, isterse buna meselâ Kadıköy Belediyesi yine ayni cevabı mı verecek?.. buda mı varidat, bütçe, para meselesi?

Hödük bir adamın, günün birinde bir baloya gitmesi icabetmiş, parası bolmuş. Sevgilisine şık ta görünmek istermiş... Haspam iki gün dükkân dükkân dolaşmış, dolaşmış en sonunda, bir ipekli, pırıl pırıl pijamayı zevkini okşar bulabilmiş !

Bu misalda gösterir ki, paranın yapamıyacağı şeyler vardır. Böyle parasız yapılabilecek şeyler olduğu gibi... Fakat para ile yapılan işlere, parasız yapılabilir güzellikler katabilmek, maalesef ekserimizin başaramadığımız şey.

Eğer bu beceriksizliğimiz artarsa, halimizi, kapısında: « Zevkleri inceltme! » yaftası taşıyan bir mektebden gayrı birşey paklayamaz !

Kadın ruhunun çok derin bir tahlil olan bu romanımızı, merakla takip edeceksiniz.

Gönüllüleri

Yazan: **M. S.** Tefrika : No 1

O gece, içimde hiç de beklemediği şeylerle karşılaşacak bi insanın hissikablelvukuu yoktu

Artık bambaşka bir insan olmak lâzım. Eski fena itiyatlarımı, eski fena, iptilâlarımı, eskimiş birer esvap gibi mazi denilen karanlık sandık odasının bir köşesine fırlatmalıyım.

Ben bu lüzumu, bu ihtiyacı, bugün duymıyorum. Fakat içimde bunu yapabilmek azmi, hiçbir zaman şimdiki kadar kuvvetli olmamıştır.

Bu azim zaafı, belki de düne kadar hayatta yapayalnız olmamdan doğuyordu. Fakat o gecenin çok garip tesadüfü, yaşayışımın kötü ve yeknasak gidişini değişdirdi.

O gece; içimde, hiç de beklemediği şeylerle karşılaşacak bir insan hissikablelvukuu yoktu.

Fahri Cemilin Türbedeki evinde, çaldıra söylete; çala söyliye gece yarısını epiyi geçirmiştik.

Sıcak odada kurulan zengin içki sofrasına, her akşamkinden çok fazla uğramıştım ve bu, beni o hale getirmişti ki; Fahri Cemilden daha içli, dışlı bir dostumun evinde olsaydım, paltoyu sırtıma çekerek kanepelerden birine kıvrılmak lâubaliliğini gösterebilirdim. Hem de hiç çekinmeden...

Türbeden hızlı adımlarla Sirkeciye indim. Kar lâpa lâpa yağıyordu. Fakat, - belki de içkinin verdiği hararetle - ben ayazı ve soğuğu duymuyordum. Yalnız ağzımda bir çöl kuruluğu, ve midemde bir çöl kavrukluğu vardı.

Benim kadar kıdemli bir akşamcı, o anda şifayı, bir sıcak işkembe kâsesieden başka birşeyde bulamazdı. Dipteki dükkânın yeşil boyalı kapısını ittim, ve sobanın az uzağındaki mermeri yağlı masaya oturdum.

Gece işinin biteceği saati bekleyen iki genç Arnavut garson, ta dipteki masada karşılıklı esniyorlar; gözlerine saldıran uykuyu yenmeye çalışıyorlardı.

İçlerinden birisi, çorba içmek isteğimi giderebilecek kadar aşikâr bir isteksizlikle yerinden doğruldu ve, angarya koşulmuş bir esir edasile ısmarladığımı getirdi. Kâseyi boşaltmama bir, iki kaşık kalmışken, dükkânın kapısı açıldı. Girenlerin vaziyetleri, tecessüs uyandırabilecek kadar garipti. İkisinde de biribirlerine karşı, ısınamadıkları, alışamadıkları halde beraber bulunmaya mecbur kalmış iki insan soğukluğu, uzaklığı seziliyordu. İkisinin hallerinde de, çok lüks bir salona girmiş iki acemi dışarlıklı yabancılığı, şaşkınlığı vardı. Boş masaları, çok kalabalık bir vaporda oturacak yer bulmaya çalışan iki yolcu tereddüdile, gözden geçirdiler. Yaşlısı, önümdeki masayı göstererek ilerledi:

— Şöyle oturalım?

Öteki; medyumların uyuttuğu bir süje itaatile, sessiz onu takip etti.

Yaşlı kadının buruşuk, kösele rengi suratı kalın bir podra perdesile örtülüydü. Bebekleri, yağı tükenmiş kandiller gibi, sönük sönük parlayan gözlerinin kenarlarındaki kırışlar, düzgünle gerilmiş, sürmeyle sıvanmıştı. Siyah kirli örtüsünün kenarlarından oksijenin, kurutulmuş darı püskülüne çevirdiği, saçları taşıyordu. Kirli boynunda sallanan tek beşibiyerde; yavru kuzuların boğazlarına bağlanan nazar çancıklarını andırıyordu. Kıyafeti temizceydi. Fakat, yuksek topuklu dekolte rugan iskarpinlerile; ve kendisine ancak yirmi beş otuz yıl önce yaraşabilecek tuvaletile o, genç kız kılığına giren her yaşlı kadın kadar gülünçtü.

Yanında genç bir kadın vardı. Kız denebilecek kadar genç ve güzel bir kadın. Gözleri süzgün, siyah, derin ve - tasalılıklarına rağmen - parlaktı. Teninde, solmaya başlamış kırmızı bir gül pembeliği vardı. Boyasız, ince dudakları da soluk teninin rengini almıştı.

Ağır bir hastalıktan yeni kalkmış kadar halsizdi. Eyi kesilmiş, fakat ipi e miş mantosunun içinde, üşümüş bir se gibi, adeta büzülüyordu ve; bu hali en donuk yürekleri bile şefkate getir lecek hazin bir zavallılık vardı.

Etrafa; her arzuya kanıksamış insanl istiğnasile bakan matemli gözleri, ar bir, camekânlara sıra'anan tatlı tabağ beyin ve pilâv tepsisine, kızarmış baş ve, dumanları tüten işkembe kazanına ilişiyor. Ve oralarda her yerden, köşeden fazla kalıyordu...

Belliydi... Belliydi ki o açdı. kimbilir ne kadar zamandır...

İhtiyarın gözleri duvar saati ile arasında mekik dokuyordu. Her birisini bekliyordu.

Nihayet genc kadın:

— Teyze, dedi, daha çok bekliye miyiz?

— Hayır... şimdi nerede ise gelir

Kısa bir sükûttan sonra, ihtiyar, kadının yanına biraz daha sokuldu. cağı teklifin uyandıracağı tesiri iska eder gibi, onun yüzüne dikkatle ba Sonra:

— Hicran... dedi... Sana bir şey lemek istiyorum!

Beriki; mahkeme kararını dinlem hazırlanan bir maznun ürkekliğile, ba kaldırdırdı:

— Söyle teyze!..

— Bay Mustafa buraya sade; ben satın aldığı elmasın parasını vermek gelmiyecek...

— ! ?...

— Hatta onun benden elmas satın dığı da yalan!

— Ya?

— O buraya senin için gelecek!

Genç kadın; hiç beklemediği fena haber almış gibi irkildi:

— Benim için mi? Ne münasebet... tanımadığım, görmediğim bir adam...

Muhatabının irkilişi ihtiyarı şaşırtmamıştı. Belliydiki o; bu tarzda ilk defa konuşmuyordu. Hattâ belliydi ki o; bu tarzda konuşmakta yaman bir ihtisas sahibiydi:

— Tabiî senin için gelecek... dedi ve ötekinin cevap vermesine vakit bırakmadan söze başladı:

— Hem senin kadar zeki bir kadının, buna bu kadar şaşacağını hiç ummazdım. Adamcağız seni birkaç defa görmüş. Yanıp tutuşup duruyor. İçkisi yok. Parası bol. Öyle senin gibi bir çiçeğin kokusuna, balına çabuk kanacak kadar uçarı arılardan değil. Orta yaşlı, ağır başlı, varlık sahibi, kâmil bir adam. Bir karısı var ama; ayrılmak üzereler, dava da son kertede.. Adamın dayalı döşeli ayrı bir evi varmış. Oraya gideceksin, şu ayrılık mahkemesi bitinciye kadar orada oturursun. Sonra da nikâhınızı kıyar, keyfinize bakarsınız.

Genç kadın dalgın dinliyor, itiraz etmiyordu. Fakat halinde; mahkemelerin isyan götürmez kararlarını dinliyen mücrimlerin, zoraki tevekkülü seziliyordu.

O; etini satarak geçinen kaldırım sürtüklerinden değildi. Fakat onu; kaldırım sürtüklerinin komisyonculuğile geçinen, bu yaşlı kadının tuzağına düşüren bu feci tesadüf ne idi? Evine, yanına sığınacak tek akrabası, tek arkadaşı yok mu idi?.

İçki dumanından sıyrılan dimağımda, bunlara benzer birçok sorgular biribirine karışıyordu.

İhtiyar kadın, genç kıza, daha fazla sokulmuştu. Söylediklerinden birçoklarını duyamıyordum. Genç kadını istediği yola sürüklemek için, dilinin bütün hünerlerini gösterdiği muhakkaktı.

Nihayet sustu. Gözlerini kapı ile saat arasında bir iki defa daha dolaştırdı. Sonra gene kadına döndü:

— Ne düşünüyorsun?. Cevap versene?

Genç kadın başını kaldırdı. Siyah gözlerine ıslak, kalın bir perde inmişti

Beriki sordu:

— Ne o, ağlıyor musun yoksa!

— ! ! !..

— Amma sulu gözlü, amma sulu yüreklimişsin ha... Seni gören de sevgilisinden ayrılıyor sanacak.. Ayıp herkes sana bakıyor... Hem ne var ağlayacak sanki ?.. Haydi cevap ver hem... adamcağız gelecek şimdi... Ne cevap vereceğiz? Hayır mı diyelim, evet mi? Bilelim ki rezil olmayalım!...

— Hemen şimdi mi cevap vereceksin teyze?

— Canım, ya « Evet! » diyeceksin ya Hayır ! ». Bir kelime söylemek için bir hafta bekletecek değiliz ya adamı...

Bu roman yaşanmış bir maceranın ifadesidir. Onun içindir ki çok tanınmış muharriri altına imzasını atmıyor

Kız denilebilecek kadar genç ve güzel bir kadın. Gözleri süzgün, siyah, derin ve tasalılıklarına rağmen parıltılı. Teninde solmaya başlamış bir gül pembeliği var.

Genç kız ürkek, mütereddit bir isyanla doğruldu:

— Bu « Evet »e , bu « Hayır » a ben bütün hayatımı bağlıyacağım teyze... İnsan bir sigara, bir kahve, bir çay ikramile karşılaştığı zaman bile bir an, gayri ihtiyarî, midesini, arzusunu yoklar. Sen bana daha yüzünü bile görmediğim bir adamdan bahsediyorsun. Evli olduğunu soyliyorsun. Vakıa benim vaziyetimde bir kızın, hayat eşi seçiminde fazla müşkülpesend olmaya, hakkı yoktur ama... ne bileyim ben... Bu koca maceraya bukadar birdenbire atılmak da, haritasız, puslasız koca bir denize açılmaya benzemez mi teyze?... Müsaade et.. Bir kere göreyim ve hiç olmazsa bir, iki gün düşüneyim...

Yaşlı kadının cevap vermesine vakit kalmamıştı. Kapı açıldı ve içeriye, ablak, yağız, sarı yüzlü, dökük saçlı, çok iri yapılı bir adam girdi.

Yakası kürklü paltosunu çıkardı. Sırtında, iyi bir kumaştan fakat çok kötü dikilmiş bir elbise vardı. Kalın bir altın köstek, yeleğinin bir cebinden o bir cebine, tıpkı bir ince asma köprü gibi sallanıyordu.

Alacalı, pahalı kıravatı, göksünde, kıpkırmızı bir zenci dili gibi sırıtıyordu.

Birer urangotan pençesi kadar kıllı ellerinin ikişer parmağındaki altın yüzükler, derhal göze çarpacak kadar iriydi.

Hülâsa; yep yeni ve dükkâncı kalıbındaki şeklini hiç kaybetmemiş. Şapkasından, elbisesine hiç uymayan iki renkli pabucuna varıncaya kadar her şeyinden, koyu bir sonradan görme zevksizliği adeta akıyordu.

Etrafa; paranın verdiği futursuzlukla bakan patlak gözlerinde, koyu bir ihtiras parlıyordu. İnsanı üşüten, ürküten, hayvanî bir ihtiras... İhtiyar kadına baktı. Aralarında geçen manası müphem işaretleşmeden anlaşılıyordu ki, beklenen o idi. Duvara bitişik masalardan birine yerleşirken, genç kadını süzüyordu. Hem de tıp-

kı, satın alacağı bir koyunun değerini kestirmeye çalışan pişkin bir kasap gibi... Talibi hakkında ki hükümünü bir bakışta veren genç kadının, daha yaşları kurumamış gözleri korku ve nefretle dolmuştu.

İhtiyar kadın; — arkadaşını çok büyük bir pot kırmaktan korumaya çalışan bir insan telâşile— onu dürttü. Sonra yerinden kalktı, ve adamın masasına gitti.

Zengin onu, çok sahte, fakat çok sunturlu bir ihtiramla karşıladı. Ben, karşılıklı oturdukları masanın yanındaki musluğa gittim. Elimi yıkarken konuştuklarını işitebiliyordum.

Zaten oraya ellerimi yıkamaya değil, görüşeceklerini dinlemeye gitmiştim.

Bu tecessüs bende niçin uyanmıştı? Konuşacaklarını anlamakla ne kazanacaktım ? Ne yapabilecektim ? bilmiyorum.

Adam telâşla sordu :

— Kandırabildin mi ?

İhtiyar, malını ağır satmak isteyen pişkin bir bazirgân edasile cevap verdi :

— Daha "peki,, demedi.

Bu cevap, bu eda, berikinde istenilen endişeyi yaratmıştı. Telâşla doğruldu :

— Demek gelmiyecek ?

İhtiyar, muhatabının gözlerinin içine, kendi yolundakilerin o kaşarlanmış bakışile baktı.

Ve :

— Baksana gözlerimin içine, dedi, benim elime düşen kurtulur mu ?

— "Peki demedi,, diyorsun da ?

— Onun "peki,, dememesi birşey ifade etmez.

Beriki kılavuzundan emin bir yolcu keyfile güldü :

— Yaman şeysin billâhi... Şu kızları, kadınları baştan çıkarmanın yolunu senin kadar bilseydim, başka bir şeycik istemezdim...

Sonra genç kadını, başına oturacağı sofrayı gözden geçiren iştahlı bir insan gibi, süzdü. Biran daldı, ve ona kavuşacağına emin olmak isteğile sordu :

— Demek muhakkak... Muhakkak gelecek Ha ?

— Tabiî !

— Ya beni beğenmedise ?

— Nefret de etse gelecek !

Diğeri muhatıbına hayranlık ve hayretle baktı ?

— Nasıl olur ?

— Bayağı olacak işte !.. Ve onu daha fazla merakta bırakmamak, üzmemek ister gibi söze başladı :

— Gayet basit !

Sonra, sonradan görmenin açık duran tabakasından ucu yaldızlı bir cığara aldı, yaktı, ve tıpkı bir dalavereyi meydana çıkarmak için yaptığı çok ince kurnazlığı anlatan bir memur iftiharile :

— Kızı, dedi; ta dün gecedenberi aç bıraktım. Eğer benimle bozuşursa, gidip sığınacak bir yeri de yok.

Ve; çarıklı bir felesof gururile ilâve etti:

— Bu vaziyette bir insanın "hayır !,, diyebileceği hiç bir teklif yoktur !

Farzet ki seni beğenmedi, şimdi düşünüyor... Ve teklifimi kabul etmemek için çare düşünüyor. Fakat beyhude... Hem de tıpkı, vadesi gelmiş bir dertlinin ölümden kurtulmak için çırpınması kadar beyhude!

K A Ş E

NEOKALMİNA

Grip - Nevralji - Baş ve diş ağrıları - Artritizm - Romatizm

Dinlediklerim, dehşetten tüylerimi ürpertmişti. Fakat isyanıma vakıt bırakmıyan birşey; akla, hayale gelmedik birşey oldu.

Tam o anda genç kadınla göz göze gelmiştik. O, gözlerime ilişen gözlerine olanca dikkatini verdi. Bir müddet, gayri ihtiyari böyle bakdı, sonra birden yerinden fırladı, bana doğru sendeler gibi ilerledi, sokuldu. Evvelâ ıslak, sabunlu ellerime, sonra boynuma sarıldı ve:

— Ağabey, dedi, Celâl ağabey...

Sonra kimbilir ne zamandanberi zaif göksünü dolduran bunaltıcı hınçkırıkları boşaltmaya, ağlamaya, hem de içi çok yanmış insanlar gibi sesli sesli ağlamaya başladı.

Yaştan görünmeyen gözlerine, yüzüne hayretle, merhametle ve dikkatle bakıyordum, fakat tanıyamıyordum. O kimdi? Beni ne zaman, nerede tanımıştı ? Ben, beni kendisine bu kadar yakın bulan bu kızcağızı ne zaman görmüş ve asıl, nasıl bu kadar unutmuştum ?

O, kendini hatırlayamadığımı anl...

— Beni dedi, küçük Hicranı, kes gibi, bütün insanlar gibi sen unuttun Celâl ağabey?.. Ben ki öm... en tatlı günlerinin en tasasız ka... larını senin kucağında attım... Beni... mayor musun? Beni, Mahmudun küçük... deşini halâ mı tanıyamadın ?

Bu son cümle, bu isim bir... içimde en kuvvetli insan yüreğinin... namıyacağı bir ihtilâl uyandırıve... Onu bütün şefkatımle sardım :

— Sen, dedim, sen misin Hicra... la ?.. Küçük Hicran abla...

İhtiyar kadının; alık yüzlü so... görmenin, uyuklayan işkembeci çıra... nın, hulâsa bütün etrafımızda... nasıl şaşırdıklarını, ne hale girdi... bilmiyorum. Biz; kendilerni ro... eyice kaptıran kuvvetli sana... gibi, etrafımızı eyice unutmuş, oturmayı, oradan çıkmayı bile hat... dan birbirimizle konuşmaya başlam...

— Bitmedi

Bahçekapıda

Salih Necatide

Taze Birinci

Morina Balık Yağı

Kiloluk şişeleri 60 kuruştur.

NA

- Romatizm

ayamadığımı anl
küçük Hicranı,
sanlar gibi sen
y?.. Ben ki öm
en tasasız ka
da attım... Ben
Mahmudun küçü
madın ?
bu isim bir
insan yüreğinin
ilâl uyandırıver
e sardım :
sen misin Hicr
abla...
a'ık yüzlü so
işkembeci çı
n etrafımızda
ne hale girdi
kendilerni ro
kuvvetli sana
ice unutmuş,
kmayı bile hat
uşmaya başlam
— Bitmedi

)iş Doktorlarının Derdi

işçi mektebi, kendi yetiştirdiği lebeleri hiçe sayıyor. Diş dok- orları arasında yine dargınlık, rekabet, husumet.

Meşhur futbolcu Bay Bedri „Gür u muayenehanesinde buldum....

— Artık futbolu bıraktıktan sonra leğinize dört elle sarıldınız. Son lerde İstanbuldaki bir çok arkadaş- nızın fikir tercümanı olan bir şikâ- yazınızı gazetelerden birinde oku- Bu hususta sizinle konuşmağa im. Bu işleri düzeltmek için bir- diş doktorlarının sizinle el birliği akları söyleniyor. Mes'ele nedir? atır mısınız ?

— Evet... Son zamanlarda mek- e ilişiği olan bazı diş doktorları tesna, hemen hemen bütün arka- arımın şikâyetci olduğu bir mes'ele Dişçi mektebinin - artık tahammül emiyecek bir şekilde - hariçten her acaat edene, zengin fakir ayırt eksizin, özene bezene tedavi ve yapmakta olmasıdır. O kadar ki ok hastalar evvelce memnuniyetle avilerini yaptırdıkları doktorlarını yolda bırakup mektebe koşmak- rlar.

— Bunun sebepleri nedir? Hariç- i birçok diş tabiplerinin muayene- elerini bile kapatmak tehlikesine ar yürüyen bu rağbet neden? Bunun baş sebebi nedir?

— Mektepte, haric muayenehanelere aran, çok daha ucuz iş çıkması.. Sonra ktepten, bizim de yetistiğimiz mektep- , hâlka aşılanan su fikir ve kanaat: ektepte yapılan bir tedavi, bir dolgu saire Türkiyenin hiçbir yerinde bu ece mükemmeliyette olamaz!.. Bu ri mektepten hariçteki hiç bir diş ibi yapamazl..".

Esasen ucuzluk bu zamanda belli lı bir sebep iken, bir de bu propo- ıda.. mektebe rağbeti gayet tabiî rak arttırıyor. Ve hepimizin zararını cip oluyor.

Bana bir hasta geliyor.. Tanıdık.. velce ailesinden iki kişinin tedavi- i de yapmışım.. Memnun ve müte- kir.. İş sonunda tam hesap göste- rum. Yok oluyor.. Kim bilir beda- nı yapacağımı ummuş.. daha ucuz mu beklemiş.. kendisine, kafasına, kesesine uygun muhit neresi var? Dişçi mektebi.. haydi oraya..

Birçok tanıdıklara rasgeliyorum. Çekinmeden söylüyorlar. Ne yapalım buradan ta dişçi mektebine gidiyoruz. Bu işi Türkiyede oradan başka hiç- bir yerde yapamazlarmışl..

Rica ederim. Bu, dünyanın neresinde görülmüştür? Mektep kendi yetiştirdiği diş tabiplerini hiçe sayıyor, ve mütema- diyen onların yükselmesi için çalışacağı yerde, aleyhinde reklam yapıyor. Onlar- la rekabete kalkışıyor. Yarın oradan çıkacak bir talebe de ayni hallere uğrayacak degil mi? Ne fenal.

Bin bir müşkilât içinde muayene- hanelerimizi yaşatmak için didinirken, bu çirkin hallerin başımızda ne ezici bir yük olduğunu her halde taktir edersiniz. Bu yüzden birçok muayene- haneler - bilhassa mektebe civar bulu- nanlar - kapanmak tehlikesi geçirmekte- dirler. Birçok diş doktorları ne yapa- caklarını şaşırmış bir halde, bu kendilerini cidden müteessir eden hallerden kurtulmak için, oraya buraya başvurmaktadırlar.

Eski meşhur sporcu Fenerbahçeli Bedri, şimdi tanınmış diş doktoru Gürsoy.

Uğraşıyoruz ve muvaffak ta olacağız, zira tamamile haklıyız. Diyeceksiniz ki talebeye sitaj için hasta lâzım..

Evet muhakkak ki lâzım. Bunları mektebe, ellerinde ihtiyar heyetlerin- den, mahallelerinden fakir olduklarını gösteren kâğıtlar ile sokmak kâfidir. O zaman zannetmem ki elinde bu kâğıdı sallaya sallaya kürk mantolu şık bir bayan, ve yahut pırlanta kıravat iğneli kalântur bir bay mektepten içeri girebilsin.,. Biz de o zaman işte kurtu- luruz bu resmî rekabet bakım yurdun- dan. Bizleri üzen uzun bir mesele daha vardır. Diplomasızlara da —Permililer— dişçi; diplomalılara, bizlere (diş tabibi) denilmesi. Evvelce resmen kararlaş- mıştır.

Bugün Arabça, Acemce, Osmanlı- canın kalktığı şu günlerde bizleri koyu bir Arabça damgasile rahatsız eden (Tabib) in bulunmasıdır.

Bugün artık bütün halk ve hasta- larımız bize sırf Türkçe bir karşılık ve sadeliği ile (dış doktoru) demekte- dirler.

Kadıköyündeki diş tabibleri ara- sında bir mesele daha var...

Ekserisi biribiri ile geçinememekte- dirler ve dargındırlar. Bu samimiyetsizlik ve geçimsizlik hiçbir meslek sahibinde bu derece olamaz..

Bunun kalkması için senelerce ce- miyetimizin eski kıymetli reisi Bay Hasan Hayri uğraştı. Muvaffak olama- dı.. Yine dargınlık, rekabet, husumet. Çok arzu ederim ki bu çirkin haller de düzelsin..

Topallık Ve Kolsuzluk Kalmıy

Kolsuzlara, Topallara, Kols ve Topal Kalmaktan Korka lara Müjde

Bir Viyana'lı dotkorun çok yeni ve çok mühim bir keşfi sayesinde, artık topallığın, kolsuzluğnn hiçbir ehemmiyeti kalmadı.

Zira bu Viyanalı profesörün yaptığı takma ayaklar, ve takma kollar; kesilen ayakların ve kolların yerini tamamile tutuyormuş. Hem de; asıl dişleri aratmayan ustaca yapılmış takma dişler kadar.. Yukarıdaki resimlerde profesöre ayak ta bir sakatı, ve yeni usulle yapılan ayakları görüyorsunuz.

Bu ayakları, ve kolları taktırı sakatlıkları kat'iyen zerre kadar b mıyormuş.

Asıl iyi tarafi şu ki: bu ayakl kollar bükülebiliyormuş da.

Hatta, bu takma ayaklarla k bu takma kollarla dövüşmek bile künmüş.

Geçenlerde, bir gazeteci, bu birdenbire ismini bugün tanıtan pro ziyaret etmiş. Ve onunla konuşmu fesör gazeteciye :

«Meselâ, demiş, meşhur bir spo ayaklarından biri, bir kazaya kurba o, takcağım ayakla, yine koşabi istediği mesafeyi, sağlamken olduğu hızla katedebilir».

Profesör bu hayret verici s isbat edecek birçok misaller de g bilmektedir.

Bunlara bakınca insan, günün çaresi bulunmadık dert kalmay inanabilir mi ?

Kolsuzlara, topallara, kolsuz ve topal ka'maktan korkanlara müjde. Bir kaza mı geçirdiniz?.. Allah göstermesin, İstanbulun dereleri gibi kangran oldu da bacağınızımı kestiler?.. Yoksa bir kolunuz, adım başında adam çiğneyen tramvaylardan birinin tekerleği altında mı kaldı?.. Hiç, amma hiç tasalanmayın. Hem, hatta karınızdan ayrı'mış kadar bile, tasalanmayın.

Fakat nükte yapıyoruz sanmayın. İnanın bu ciddi müjdeye.

Krem Balsamin

KANZÜK

Biricik ciddî güzellik kremidir. Teninizin daimî tazeliğini: "Krem Balsamin„le koruyunuz.

Yeni Yaşayımın İstediği Yeni Bir San'ate Doğru

Yazan :

VAHDET GÜLTEKİN

Vahdet Gültekin

İki kanadlı kapılar vardır, bir kana-ndaki anahtar deliğinin üzerine ka-ık konmuştur; öteki kanadında anah-r deliği falan yoktur ama, onun da ni yerine yalandan bir kapak koy-uşlardır: Tenazür olsun diye. Bunun bi daha neler! Kullandığınız bütün yaya, dörtyanınızda bütün gördük-rinize bakın, hep *lüzumu olmadan, f tenazür olsun diye* yapılmış neler rdır! Halkın bu tenazür zevki, şuur tına işlemiş bir huyudur.

Yeni ev yapısına bakın: Buradan nazür, olduğu gibi atılmıştır; lüzumu an şey lüzumu olan biçimde yapıl-ıştır. Süs olsun diye, "güzel,, olsun ye «objet»nin biçimi bozulmuş, uydur-a biçime konulmuş, "façonné,, edilmiş ğildir. Bu, "rationnel,, yapıdır.

İnsanın karşısına yeni birşey çıktı ilk önce gözleri açılır, yüzünde ha- bir gülümseme belirir: Gözlerinin ılması hem hayrettendir, hem de anla-ak istemesinden. Yüzündeki gülüm-me de hem o şey hoşuna gittiği için-r, hem de istihza. Bütün öteki hisleri mimîdir ama bu son istihza hissi pek mimi değildir. Bu, eskiden alıştığı ye olan bağlılığından gelir, ve yeniyi bul etmek *istemez* — daha doğrusu, *bul etmemek ister.* "Eskisi,, ne alışmış-tır, onu sever, "yenisi,,ni görünce "böyle şey olur muymuş!,, gibilerden dudak büker. Ama, içinden — demin dediğim gibi — onu anlamak ister. Sonra, yeniye ihtiyacı da vardır. Buna rağmen ona yeniyi birdenbire kabul ettirmeyen şey eskiye olan bağlılığıdır, kendini harekete getirememesidir: Çukura düşen mile gibi.

Yeni ihtiyaçları duyabilmek için eskilerden kendini çekebilmek ister: Dış dünyasının yeni değerlerini içimize yerleşmiş eski değerlerden ayırabilmek için bu lâzım. Hele yaşayımın adamı olması istenen san'atciye bu her şeyden çok lâzımdır.

Halkın tenazüre alışkanlığı gibi san'atcinin de "abstrait,, ye alışkanlığı vardır. Bu onda o kadar yerleşmiştir ki onsuz san'at olur mu? der. *Yeni yaşayımın istediği san'ati yapmak için san'atcinin eski san'at kıymetlerinden kurtulması, yeni eşyanın kurduğu «esthetique»i görmesi, yeni işlerin verdiği düşünceleri göstermesi lâzımdır.* Yeni san'ati kuracak olan «élément»lardan ilk ikisi son derece «concret» bir «objectif» görüş ve sade bir dildir.

[*] Bugüne uygun yeni bir san'at anlayışının kurulmasını istiyen genc muharririn hazırladığı "San'at üzerinde essai'ler„ kitabından.

KANZÜK

Öksürük Şurubu

Hertürlü öksürük, göğüs nezlelerile, had ve müzmin kasabat iltihablarında, zatürrieye ve zatülcenb ve boğmaca öksürüklerinde çok faideli bir şurubtur. Göğüsleri zayıf olanlara da ayrıca tavsiye olunur.

Her Eczanede bulunur.

"Yaşamanın zevki kalmadı!,,

Gençlik hazinelerini israf ederek vakitsiz kuvvetten düşenler, böyle söylerler..

Fakat :

Ümitsizliğe kalpımak için hiç sebeb yoktur. Çünkü:

SEKSÜLİN

Çıktı, kutusu 200 kuruştur.

BEŞİR KEMAL - Mahmud Cevad Eczanesi: Sirkeci

YARIM AY BİLMECEsi

Bol mükâfatlı, çok meraklı ve çok eğlenceli bi bilmece tertip ettik. Hepiniz iştirâk ediniz.

Burada sağ köşede gördüğünüz Bay Ahmed bir gece eve geliyor. Karşısına karısı çıkıyor: İki gözü iki çeşme ağlamaktadır. Ahmed soruyor: — Ne var, ne oldu? „ Karısı hiç bir cevap vermeden boyuna ağlamaktadır. Bu suretle Bay Ahmed çok karışık mes'ele karşısında kalıyor, gözlerinin önündeki muammayı çözemiyor. Buradaki karışık resim ve yazılara bakarak siz bu muamm çözebilir misiniz? Bay Ahmed'in karısı ne söylemek istiyor?

Bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız: Birinciye: altın kol saatı; İkinciye: dört metre ipekli kumaş; Üçünci bir çift kundura; Dördüncüye: foto Kanzlerin yağlı boya bir tabl Beşinciden onbeşinciye kadar Bayanlara çorap Baylara kıravat; altıdan ellinciye kadar birer kıymetli roman; Ellibirden yüze ka (Yarım Ayın) altı aylık abonesi

BAŞ
DİŞ
BEL
ve Romatizma

Ağrıları

için

En tesirli ilâçtır.

ASPİRİN

ağrılara
ve soğuk algınlıklarına
seri ve kat'i yardım eder

Bütün mekteblilerin, küçük, b yük bütün çocukların en beğendikl arkadaşları

ÇALIŞKAN
ÇOCUK

Mecmuasıdır.

Her sayısı renkli resimlerle, eğ lenceli ve yararlı yazılarla, hediy bilmece ve yarışlarla çıkıyor. Büy heyecanlı romanlarını, macera hik yelerini, bilgili sayfalarını, yarışları takibeden çocuklar arasında sizin kardeşiniz, oğlunuz, kızınız bul mayorsa ona

ÇALIŞKAN
ÇOCUK

okumasını söyleyin.

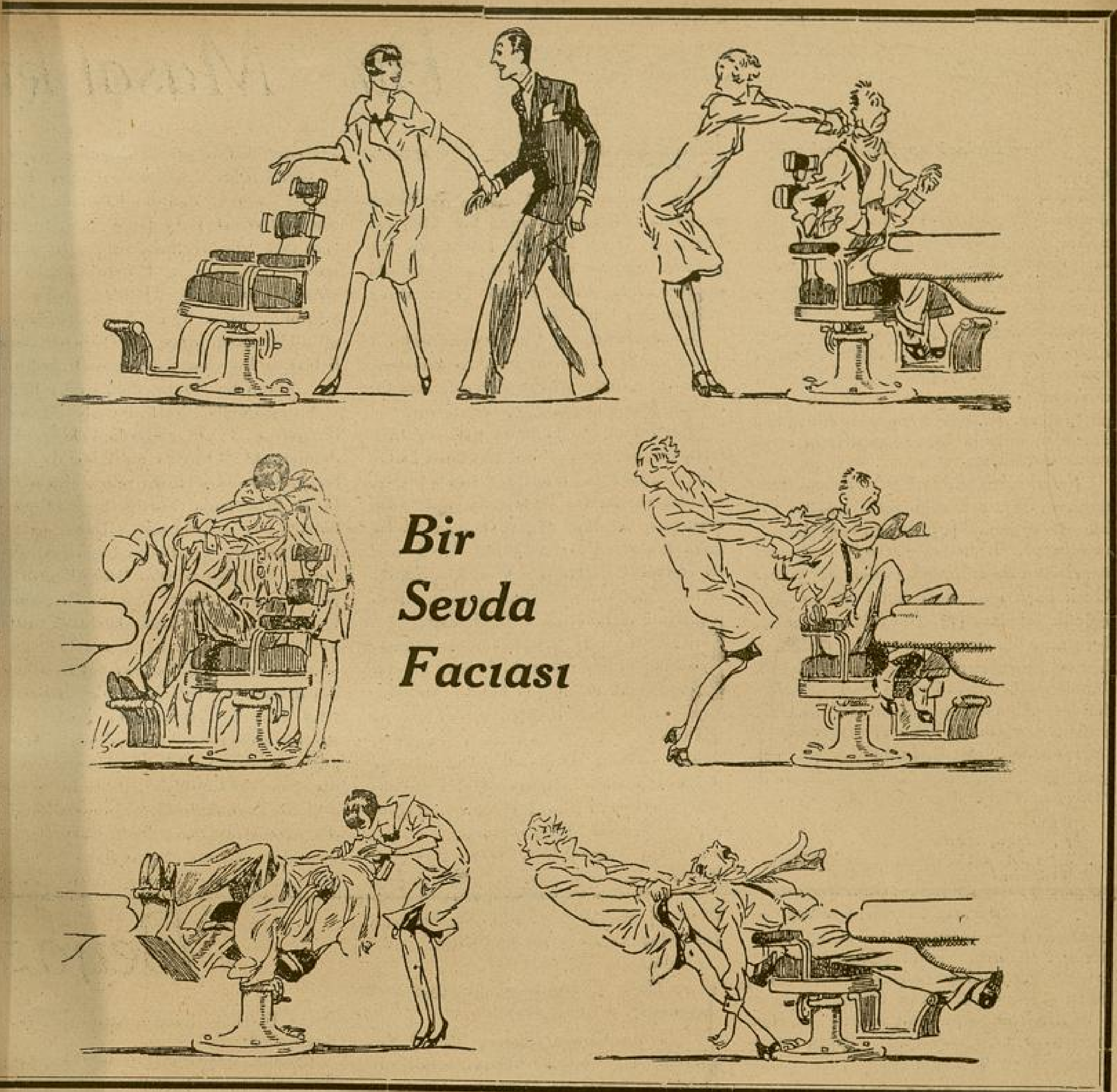

Doğru mu söylüyordu? Yoksa deli mi idi?

oktor, canavarın, bol zehiri yuttuğu ılde, halâ yaşamasına hayret ediyordu. en, neticeyi görmek için, canavar ile amızdaki mesafeyi muhafaza ederek unla beraber denize çıkmak isti- ordum. Doktor da benimfikrimdeydi... avaş, yavaş canavara yaklaşıyorduk... ayvan, dala çıka, etrafta dalgalar ıpıyor, Adis memnun, beş dakika nra hayvanın öleceğine emin bekli- ordu...

Uzaktan, iki direkli bir balıkçı ge- isinin boğaza doğru gittiğini gördük.. Tehlikeyi haber vermeğe meydan ılmadan, hayvan başile, gemiyi devirip enize daldı... Biz bu fırsattan istifade lerek yelkenliye yaklaştık, düşenleri plarken, birdenbire su kabardı,

3 üncü Sayfanın sonu

köpüklü dalgalar etrafa yayıldı. Canavar sudan çıktı ve üzerimize saldırdı.. Korkudan sesimiz kısılmış, gözlerimiz yerinden fırlamış, şaşkın ve hareketsiz kalmıştık.

Şehrin hastanesinde, gözümü açtı- ğım zaman, baş ucumda bekliyen hem- şire, dışarıda emniyet müfettişi ile gazetecilerin, tahkikat için beni dinle- meğe geldiklerini söyledi. Canavarın, üzerimize saldırdığı ane kadar geçen vekayii kendilerine anlattım.. Üst tarafını da emniyet müfettişi tamam- ladı :

Bağıran domuzun sesi; ve bizim orada bekleyişimiz, gölün muhafaza memurlarını şüpheye düşürmüş, gözet- lemeğe başlamışlar. Üzerimize hücum eden canavar, bizim motörü de devir- miş ve boğazdan dışarı çıkmış.. Yetişen muhafızlar, yalnız beni, kapaklanan motörün bir köşesinde baygın bulmuş- lar.. Arkadaşlarıma gelince, uzun araştırmalar hiç bir netice vermemiş, canavarın, hepsini yutttğu anlaşılmış...

İki ay hasta yattım. Doktorlar, bu büyük korkudan sonra, seyyahata çık- mamı söylediler. Ben de İstanbula döndüm... Burada çok sakin ve sessiz bir hayat yaşıyorum....„

Bakışları değişen Nailin bu hikaye- sinden şüphe ettim.. Çünkü, hikâyesi milyonlarca sene evvel yaşamış bir hayvana aitti.. Kimbilir, belki Nailin bu hikâyesi, karısının ölümünden sonra gelen asabî hastalığın hezeyanlarıydı...

— Birinci sayfanın arkası —

çerken ağaç yapısı kapıların ardındaki bahçelerden zincire vurulu itlerin bağırtıları duyuluyor. Biz yürüdükçe sesler biribirlerine eklenerek zincir gibi uzuyor. Başlarımızı biyol eğerek dikenlerden koruyoruz, biyol kaldırarak bu yolun dibindeki damımıza gidiyoruz.. Böğürtlenli yol gittikçe genişliyor, genişliyor yeşil düzlükler, söğüt gölgelerinden akan bir dere, sürülen tarlalar, derenin sol kıyısında yeşil bir bağ görünüyor. Eh işte o bağ benim bağım.. Dereden anamla babam paçalarını sıvıyarak geçiyorlar.

Katırlardan yükleri yıkıyoruz... Damımızın kıyısı bucağı yok.. İki göz [5] bir de aydan... [6] sandıklar gözlere sokuluyor, hasırlar yerlere seriliyor, üzerlerine de kilimler, çullar yayılıyor. Ocak başına minderlerimiz döşeniyor.. Küçük takalara [7] fincanlar, cezveler, tepsiler diziliyor.. Ve biz böylece hemen kuruyoruz damımızın düzenini.. Sonra, ocağa bıldırdan [8] kalmış kütükleri çatan anamla babam, minderlere yayılıp yorgunluk kahvesi içiyorlar.

İşte böyledir Anadoluda yaylâ köyüne göç.. Köyümün sevgisile uzattım lâfı çok.. Daha diyecek neler var ama, sıkarım sizi diye korkarım.. Başlıyayım masala artık...

[5] Oda
[6] Önü açık sofa
[7] Taka - duvarlardaki küçük delikler.
[8] Bıldır - geçen yıl

Bir varmış bir yokmuş yüce dağın eteğinde (Budaklı) adında bir köy, bu köyde de Uçuk isminde küçük bir kız varmış. Güneşten yanmıyan yüzüyle sapsarı saçlarından ötürü Uçuk adını takmış ona köylüler..

Çam ormanının dibindeymiş evleri.. Anasının babasının biricik kuzusuymuş. Öyle tatlı, öyle güzel yaşıyorlarmış ki, şeytan bile kıskanmış yaşayışlarını..

Bir kış sabahı Uçuğun babası gölüklerle oduna, dağa gitmiş.. Akşama kadar Uçuk, anası beklemişler, beklemişler, ocaklarının erini.. Gelen olmamış, gece kararmış, kar lâpa lâpa yağmağa başlamış.. Ne gelen var, ne giden. Uçukların iti ulumağa başlamış.. Ana kız döşeklerini düşünmemiş, karınlarının duymamışlur cızlamasını.. Beklemişler..

Kandillerinde yağ tükenmiş, atmışlar ocağa birkaç kütük, koca alevler parlamış, alçak damlarındaki bacadan kapkara bir duman yılan gibi başlamış uzanmağa.. Uçuk anasının bağrında dalmış uykuya. Duşunda babasını göğe uçarken görmüş.. Sonra alevler tükenmiş, korlar kül olmuş Uçuğun anasının gözleri önünde.. Oda soğumuş, karararmış fakat o üşümemiş. Bağrında sıcak yavrusu var diye.. Sonra gün ağarmış,

Bir Masal k

karların üstüne güneş doğmuş. uy Uçuğu usulca döşeğine yatırmış, k gitmiş açmış damın kapısını. çam dalları ak fistanlar giymiş, top lara ak halılar serilmiş, pırıl pırıl ışıkları yanıyormuş Bütün köy.. şulara deyivermiş Uçuğun baba odundan dönmediğini. Köylü topla gitmişler dağa doğru .Uçuğun baba baltasını bir çam dalında asılı bul lar. Aramışlar, taramışlar, başka h iz bulamamışlar, gözleri yaşlı dön ler geriye.. Gözü yollarda bekleyen demişler ki : Onu da gölükleri de k lar yuvalarına götürüp yemiş olsa ge Uçuk ta anasıda bütün kışı ağlıy bahara kavuşturmuşlar.. Bahar gel karlar erimiş, yeşillikler başlarını ç mışlar kara topraktan. Bülbüller ö ğe, çitlerde güller açmağa başla Çam dallarında rüzgâr türküler ç ken, Uçuğun yüreği taşan bir p olmuş. Babasının, bağrını yakan ate dayanamamış, hiç olmazsa baba ittiği (itmek - kaybolmak) yerleri meyi arzulamış, çıkmış çıkmış baş güneş, bağrında ateş, susamış; o bir çam kütüğünün dibinde gö gibi bir kaynak bulmuş, hemen ken diz üstü atmış çimenlere.. Başını eğ kaynağın suyuna. Fakat daha duda kıpırdatmadan suyun yüzünde.. ka

— Beşinci sayfanın arkası —

ruyordu. Bu sıkıcı yalnızlık ve eğlencesizlik Selmanın canını sıkmağa başlamıştı. Gazinonun cıvıl cıvıl hayatı, ve şehrin ışıkları gözünde tütüyordu.

Orhan eve döndüğü zaman ekseriya onu pencereye dayanmış, derin derin düşünürken bulurdu.

* * *

Orhanın kardeşi Doğan tekrar kasabaya dönmüştü. Daha güzelleşmiş daha irileşmişdi; ve üstü başı daha düzgündü.

Orhan onu kendi evine götürüd. Daha içeri girmeden Selma kapıda gördü. Doğana:

— Buyurun, dedi, kardeşinizin evi sizin eviniz demektir.

— Eğer o evde yalnız Orhan otursa idi.

Selma kızardı. Fakat Orhan:

— Canım böyle kavga etmekte ne mana var. Ben karımla kardeşimin iyi geçinmelerini isterim. Değil mi Selma?

Selma ve Doğan, Orhanın bu iyi kalbliliği karşısında utandılar. Doğan hiçbir şey söylemeden eve girdi. Selma da onlara yemek hazırlamağa başladı. Yemeğe oturdukları zaman Doğan:

— Eğer biraz kaba davrandımsa affedin. İnsan kardeşinin mesud zamanlarında bulunmayınca canı sıkılıyor. Evleneli altı ay olmuş ta hiç haberim yok. Hep kabahat sende Orhan.

Selma :

— Hayır Orhanda değil; diye sert sert cevap verdi.

İşte ne zaman Selma ile Doğan karşılaşsalar böyle kavga ederlerdi. Orhanın karısı ile Doğanın bir türlü uyuşamadığını, artık bütün kasaba halkı biliyordu.

Fakat hakikatte onlar biribirlerini seviyorlardı. Onların uyuşamamazlığı biribirlerini sevdiklerindendi. Ve aralarında Orhanın bulunması onları çıldırtıyordu! Orhan bunu görecek kadar zeki değildi. Kardeşile karısının geçimsizliklerini ortadan kaldırmak için, karısına Doğanı medhediyor, onun başından geçenleri ballandıra ballandıra anlatıyordu. Bu suretle Selma Doğana daha fazla âşık oluyordu.

Doğanı Erdek'de tutmak için amucası onu yanına aldı. Orhana beraber çalışmalarını söyledi. Fakat Doğan henüz kalmağa karar vermemişti. Bu sefer pek gitmek istemiyordu.

Bir gün Doğan, amucasının evinde Selma ile yalnız kaldığı zaman, ona tatlılıkla sordu :

Beya

— Burada kalsam canınız s değil mi ?

Selma, Doğanla konuşurken t dığı tatlı tavurla sordu :

— Öyle mi zannediyorsunuz ?

— Yani memnun mu olursunu

Doğan yerinden kalktı. Se yaklaştı. Ona herşeyi anlattı ve S yı kollarının arasına aldı :

— Selma !

Selma titreyerek ve çekinerek, vardı :

— Hayır, Doğan yapma !

Doğan Selmayı kendisine öptü. Selma da kendini tam Doğana bırakmıştı.

Doğan, kardeşinin saadetini is bir insan olsa idi, o akşam kasa giderdi. Fakat gitmedi. Daha do gidemedi. Gün geçtikçe, her iki aşkı derinleştikçe derinleşti. Selm sevdası ve Orhanın iyi kalbliliği nın başını döndürüyordu. Bu su daha fazla kendini içkiye verdi gün bu hali gören Orhan, ona acıdı. Köy hayatının iyi geleceğini liyerek evine davet etti. Doğan oldu :

...sal k

Herkes Okumalı

eş doğmuş. uy
ğine yatırmış, k
ın kapısını.
nlar giymiş, top
miş, pırıl pırıl
Bütün köy..
Uçuğun baba
ni. Köylü topla
.Uçuğun baba
alında asılı bul
nışlar, başka hi
zleri yaşlı dön
ollarda bekleyen
a gölükleri de
üp yemiş olsa
ütün kışı ağla
lar.. Bahar ge
kler başlarını ç
n. Bülbüller ö
açmağa başla
gâr türküler
ği taşan bir
ğrını yakan ate
olmazsa baba
lmak) yerleri
mış çıkmış ba
eş, susamış;
n dibinde gü
nuş, hemen ke
lere.. Başını e
akat daha duda
n yüzünde.. k

aynasında bir dede görmüş, hemen inden fırlamış.. Dedenin uzun, ak sakalı, ak bir cübbesi, elinde yeşil n dalından bir dayanağı (dayanak - iton) varmış, gözleri gökler gibi mavi, i bahar rüzgârları gibi ılık : —Uçuk, miş, sen babanı mı aramağa çıktın? rkma babanı kurtlar parçalamadı. lnız onu çam perileri bağladı. Şimdi a öğreteceğim babanın kurtarılması.. Yalnız dilini sıkı tutmazsan, sonra bana kavuşamazsın,,. Uçuk, dedenin müş ak bulutlar gibi ellerini uzun an.. Rüzgâr çiçek kokularile başladan eserken, dede eğilmiş çocuğun lağına söylemiş yavaş yavaş şu sözi : — Yukarı tepede koca ağaç var, ı komşular babanın baltasını bulşlardı o ağacın kalın bir dalında. e o dalı babanın baltasile kestiğin n, babana kavuşacaksın.

Uçuk, başını önüne eğerek yine üyor dedenin bulutlar gibi ak, paklar gibi yumuşak ellerinden.. «Haydi di iç suyunu, diyor dede. Ben pımdan su içen dertlilere yardım en bir dedeyim. Haydi yolun açık sun Uçuk» ve gözden itiveriyor dede. uk çimenlere atıyor kendini. Dudaklarını suya değdiriyor, kana kana içiyor lan.. Sonra koşarak fırlıyor, babasının baltasının asılı durduğu ağacın köküne varıyor bir solukta.. Küçücük koluyla baltayı indiriyor asıldığı daldan. İki elile yakalayarak indiriyor ağacın, kendi beli kadar kalın dalını.. Üstünden ancak bir çizgi sıyrılıyor, başka kuvveti olmıyan Uçuk : — Eh, diyor, yarın da var. Koşarak sıçrayarak bir solukta dönüyor yuvasına.. Dudakları sımsıkı, anasının yaşlı gözlerine sevinçle bakıyor.. Gece duşunda babasını kurtardığını görüyor...

Sabah anası dürmeçini eline [9] verirken birden şaşıyor : — Kız Uçuk, sen, dündenberi büyüdün mü ? Benim gözüme mi öyle görünüyorsun yoksa, diyor..

Uçuk elinde dürmeçi dağa tırmanıyor, bir taraftan atıştırıyor içi peynirli dürmeçi. Yine içi yanıyor koşuyor, bir solukta pınara ulaşıyor.Kana kana içiyor serin sudan. Ve gidiyor babasının baltasının asılı durduğu ağaca.. Ertesi sabah anası Uçuğu daha kuvvetlenmiş görüyor; sürüyor bu çalışma üç ay tamam.. Üç ay tamam.. Üç ayın sonunda Uçuk kuvvetli, gürbüz büyümüş bir kız oluyor.. Hızla baltayı kaldırıyor, başlıyor ağaca vurmağa. Birden bir çatırdı oluyor, dal yerinden düşüyor. Dalın düşmesile ağacın kocaman kütüğünden bir kapı açılıyor, içinden iki goluğu altın yüklü, ve yeni esvablar giymiş babası fırlıyor.. Karşısındaki Uçuğun kendi kızı olduğunu anlamıyor, çünkü Uçuk öyle kuvvetli, öyle gürbüz bir kız olmuş ki, yanakları bol güneşlerden yanmış, saçlarına kızılımsı bir pırıltı gelmiş..

— Sağol kızım, diyor babası. Kapıyı sen açtın galiba.. Uçuk kendinin kızı olduğunu, her gün ağız tadile yemek yediğini, çam kökündeki kaynağın suyundan içe içe büyüyüp kuvvetlendiğini anlatıyor. Babasının boynuna atılıyor, ağlaşarak öpüşüyor baba kız.. Ormandan bir solukta evlerine iniyorlar. Yaş dolu gözlü ananın gözleri kıvançtan büsbütün yaşlanıyor hemen. Yeşil çayırlara sofralarını kuruyorlar, Ana üstüne yumurta, peynir, ekmek, ağartma (yoğurt) dolu çanakları sıralıyor.. Yemeklerini yerken baba o karlı günün masalını anlatıyor, meğersem çam perilerin alayına uğramış ve periler gülmeğe başlamışlar. Bu ne kuvvetsiz adam diye. Alıp onu saraylarına kapatmışlar: «Bu dalı gelip birisi kesinceye kadar bizim eğlencemiz olacaksın» demişler. Üç ay perilerin uçsuz bucaksız saraylarında yaşamış, goluklarına altın yüklemişler, kendini giyermişler.. Son dal kesilince salıvermişler..

. . . .

O akşam yıldızlar, küçük yeşillikler arasındaki damda iki yaşlı ana, iki yaşlı evlât gözü yerine, gülerek uyuyan üç baş görmüşler..

[9] Yufka ekm-klerin içine peynir konarak sarılan köy sandoviçi - dürmeç

Beya Martı

ım canınız
konuşurken t
rdu :
ediyorsunuz ?
ı mu olursunu
kalktı. S
yi anlattı ve S
aldı :
ve çekinerek,
n yapma !
kendisine
kendini tam
n saadetini is
o akşam kasa
edi. Daha do
tikçe, her iki
erinleşti. Sel
iyi kalbliliği
yordu. Bu su
içkiye verdi
Orhan, ona
iyi geleceğini
t etti. Doğan

— İyi amma Selma ister mi balım ?

— Emin ol Doğan o senin iyiliğini er.

Bu evvelce Selma ile Doğanın arada zaten kararlaşmıştı. Orhan çekirek Selmaya, Doğanın eve gelmesine saade etmesini, rica ettiği zaman; lma evvelâ kızar gibi bir vaziyet dı. İstemedi. Fakat sonra güya zorla zı oldu. Zavallı Orhan tekrar tekrar lmaya teşekkür etti, ve Doğan Taşydeki eve yerleşti.

Selma ile Doğan, görünüşü kurtarak için, yine geçimsizliklerinde devam iyorlardı. Güya biribirlerini hiç seviyorlardı. Fakat yavaş yavaş bunu da uttular. Zavallı Orhan onların uyubildiklerini görerek memnun oluyor. Sora artık işi o kadar arttırdılar ki rhan bir dakika odadan çıksa hemen ribirinin kollarına atılıyordu.

Orhan bir sabah tütün almak için şarıya, çıktığı zaman, yine sevişmelee başladılar. Fakat birdenbire Orhan tokmağı çevirdiğini işiterek, hemen ribirinden ayrıldılar. Acaba Orhan eseleyi anlamış mı idi? Orhanın sabahki düşünceli vaziyeti Selmaya tuhaf gelmişdi. Yemek hazırlarken gözüyle onu süzüyordu. Orhan çabuk çabuk gitmek istiyordu; Doğan :

— Orhan yine acele ediyorsun, dahe erken.

— Aman rüzgâr çıkdı, çabuk olmalı.

Bu muhavere Doğana pek basit gelmişdi. Fakat Selma çok korkuyordu. Her iki adam evden çıkdıkları vakit Selma, mendilini unuttuğunu bahane ederek Doğanı çağırdı.

— Doğan, vallahi meseleyi biliyor.

Doğan köşeyi dönmekte olan ağabeysine bakarak :

— Aldırma canım. Bakalım, görürüz.

Doğan Orhana yetişdi. Yürürken onu süzüyor, meseleyi anlayıp anlamadığını sezmek istiyordu. Nihayet Orhan havaya bakarak :

— Galiba geceleyin hava berbadlaşacak.

Doğan emindi ki ağabeysi, karısından ziyade hava ile alâkadardı. Doğan kendi kendine güldü.

Mevsim sonbahar olduğundan deniz oldukça dalgalı idi. (Martı) dalgalara girip çıkıyordu. Yelkenliyi Mahmud idare ediyordu. Kara uzaklarda kaybolmuşdu. Hava simsiyahdı. Rüzgâr gittikçe şiddetleniyordu. Dalgalar yelkenlinin bir tarafından giriyor, öbür tarafından çıkıyordu.

Kapdan: "balık yerine geldik. Ağları salıverin,, diye bağırdı. Ağları denize salmağa başladılar. Büyük ağı salarlarken adamlar, iki dakikada bir yerini değiştiriyorlardı Orhan ağı denize salanlara yardım ediyor, Doğan da ağı hazırla yordu. Fakat, Orhanın bulunduğu tarfa kenar olduğundan çok tehlikeli idi. O taraf hemen hemen tamamen suya girip çıkıyordu. Birdenbire Orhanın ayağ kaydı Fakat elleriyle tutunabiliyordu. Yanındaki adam onu yukarı çıkarmak için epi çalışdı. Fakat ayakları ağlara dolaşmışdı.

— Gidip başka birini çağırayım.

Orhan :

— Kendim çıkarım istemem, diyordu. Birden müthiş bir dalga Orhanın ellerini yelkenliden ayırdı. Orhan ayağını ağdan kurtarmış olsaydı, belki denizin üstüne çıkabilirdi. Fakat dalganın şiddetinden kopmuş olan ağ, onu sü'ratle dibe çekiyordu. Birçok balıkçıların ölümüne sebep olan bu iş, Orhanın da ölümüne sebep olmuşdu. Adam bağırmağa başladı. Doğanla diğerleri o tarafa doğruu koştular. Doğan acı acı :

— Orhan, Orhan diye bağırıyordu.

Birisi: — Korkma, belki çıkar dedi.

Rengi bembeyaz kesilen kapdan :

— Haydi ağlara bakalım.

Orhan kurtulmak için çok çalışmıştı.

Fakat faidesiz. Doğan deli gibi bağırarak dolaşıyordu. Artık yapılacak birşey kalmamıştı. Kasabada herkes, bu kazayı duyduğu zaman çok müteessir oldu. Çünkü onu herkes severdi.

Haberi Selmaya Doğan verecekdi. Doğan bunu yapmak istemiyordu. Çocukluk zamanlarını, Orhanla nasıl oynadıklarını, onun nekadar iyi kalbli bir adam olduğunu düşünüyordu. Ağabeysinin ölüsünü gözünün önüne getirdiği zaman, yaptıklarından utanarak, yerin dibine geçiyordu. Bütün geçmiş şeyleri unutmak istedi. Orhanın düşdüğünü haber vermesi lâzım gelen balıkcı, vakayı Orhanın harısına anlatmak istiyordu.

Selma Doğanla birkaç balıkçının geldiğini görünce hayret etti. Doğan ona vakayı anlatıyordu. Selma tuhaf tuhaf onu süzüyordu.

Selma :

— Canım ne oldu çabuk söyle.

Doğan müteessir kekeledi :

— Orhan boğuldu. Orhanın yanında bu adam vardı... Kurtaramadık... boğuldu...

Selma bu haberi gayet tuhaf karşıladı. Dudaklarından tuhaf bir tebessüm geçdi. Bu bir zafer gülüşü idi. Gözlerini açdı, dik dik bakdı ve, o kadar..

— Teşekkür ederim. Dedi.

Orhanın ölümünün heyecanı biraz geçtikden sonra, Doğan Selmaya daha fazla âşık olduğunu hissetti. Selma da onu eskisinden daha fazla seviyordu. Nihayet Doğan ile Selma evlendiler. Amucası tek Erdekde kalsın diye bu izdivaca razı oldu.

Taşköyün deniz kenarında, kayalık bir yer olduğunu hatırlarsınız. İşte burada Selmanın sinirleri gittikçe bozuluyor, gittikçe hırçınlaşıyordu. Bir fırtınalı gecede Doğan evde iken Selma onun kollarına yattı ve mırıldandı :

— Orhan boğulduğu gece de hava böyle mi idi ?

— Yok, bu kadar değildi. Ah zavallı Orhancık !

Selma acaib bir sesle devam etti:

— Bu işi nasıl yapdın ?

Doğan şaşırdı :

— Hangi işi ?

Selma kulağına fısıldadı :

— Orhanı nasıl boğdun ?

Doğan yerinden sıçrayarak bağırdı :

— Ne ? Ne demek istiyorsun Selma? Orhanı öldürmekmi? Ben mi? deli olma

— Bana bari söyleme. Bunu senin yapdığını. biliyorum.

— Öyle ise yanlış biliyorsun.

— O, bizim sevişdiğimizi anlamıştı Doğan. Sen de görürüz demişdin. Sonra Orhan boğuldu. Ah Doğan bari bana söyleme. Biliyorum sen boğdun ve emin ol ben bununla iftihar ederim. [Doğanı öperek] Sen benim için bir adam öldürdün. Seni seviyorum.

Doğan nefretle :

— Bana bak Selma, dedi. Bunu aklından çıkar. Orhan mes'eleyi bilmiyordu, ve bilse idi de zavallı Orhanı bir kadın için öldürmezdim.

Selma izzeti nefsi kırılmış bağırdı..

— Şimdi Orhan öldüğü için seni aldım diyorsun. Amma evvelce böyle demiyordun. Katil !

Doğan vak'ayı tekrar tekrar anlattı. Bunda hiçbir suçu olmadığını söyledi. Fakat Selma yine dediğini diyordu :

— Benim için bir adam öldürdün; ve seni bunun için daha çok seviyorum.

Doğan ne o gün, ne de başka bir gün Selmayı ikna edemedi. Hatta bir gün o kadar ileri gitti ki, Doğan nihayet onu alıp yelkenliye götürmeğe, ona vak'anın olduğu yeri göstermeğe mecbur oldu. Fakat Doğan kendisine bunları anlatırken o, tuhaf tuhaf gülüyor, ve tayfalara gülümsiyerek bakıyordu.

O gece balığa çıkılacağı zaman Doğanı bulamadılar. Meyhanelerin birinde sızmış kalmıştı.

Selma ile Doğanın hayatı epi müddet dada devam etti. Bazen barışıyorlar. Bazen darılıyorlardı. O zaman Doğan kendisini yine rakıya veriyordu. Fakat son zamanlarda bu hal sıklaşmağa başlamıştı.

Selma ona : her zaman kardeşini kendi uğrunda öldürğünü söylüyor ve:

— Seni bunun için daha çok seviyorum ! diyordu.

Doğan mütemadiyen kadına yanıldığını söylerdi. Fakat o buna inanmaz ve daima :

— Bana yutturamazsın, derdi. Biliyorum, Orhanı sen öldürdün.

Bu cevap Doğanı okadar kızdırırdı ki soluğu meyhanede alırdı.

Artık karısının bu ittihamı, zihnini kurcalamaya başlamıştı. Acaba sahiden kardeşinin ölümüne sebep olmuş mu idi ? Gece gündüz Orhanı düşünüyordu. Acaba Orhan onu Selma ile sevişirken görmüş mü idi ? Emniyetini süiistimal ettiğini biliyor mu idi?.. Acaba Orhan son saatlerini ıstırap içinde mi geçirmişti ? Belki de mahsus kendini denize atmıştı. Yahut aklı Selma ile Doğanda idi de, o dalgınlıkla ayağı kaymıştı ? Bunları düşüne düşüne kendisinin belki de bir katil olduğu neticesine varıyor, ve çıldıracak gibi oluyordu. Karısının dediği kadar değilse bile, yine bir katil demekti. Doğan bu düşüncelerden kurtulmak için kendini rakıya veriyordu. Eve döndüğü zaman karısı bu haline kızıyor, katil diye yüzüne bağrıyordu.

Bir gece Doğan yine sarhoş
Rüzgâr dehşetli esiyor, deniz g
düyordu. Selma yine sinirlendi. D
kapıyı vurarak içeriye girdiği za
Selma döndü.

— Orhanı denize atarken de
böyle sarhoş olsaydın. Belki o tak
cinayeti işleyemezdin, ve ben de ko
la rahat rahat yaşardım.

Doğan bağırdı:

— Allahını seversen söyle,
senin için adam mı öldürdüm zan
yorsun?

İzzeti nefsi kırılan Selma büsb
hiddetle :

— Evet, öldürdün ya. Benim
kardeşini öldürdün; bunu bütün
ba biliyor.

Bu yalandı. Fakat Doğan büsb
kızdı :

— Eğer bunu bütün kasaba
biliyorsa, bu senin kabahatin;
ve kadının suratına bir tokat in
Saçları dağılan, üstü başı yırtılan S
yerde bağırıyordu :

— İşitin dostlar, Doğan kar
öldürdü.

Sustular. Selma ayağa kalktı
ğan göğredi.

— Bir daha söyle de göreyim;
cağımı ben bilirim.

Selma başını geriye atarak, kah
ile güldü ve bağırdı :

— Katil !

Doğan, Selmaya o kadar hız
yumruk indirdi ki, Selma hemen
yıldı. Doğan onu bacaklarından s
liyerek dışarı çıkardı. Kayaların y
getirdi, havada çevirdi, çevirdi. D
fırlattı.

***

Doğanın idamından bir iki
geçtiği halde, halâ bu hikâye b
ların dilinde destandır. Kimi D
masum olduğunu, kimi de kar
öldürdüğünü iddia eder durur.
(Martının) balıkçıları sağ ol
Doğan daima masum kalacaktır.

YARIM AY

Her ayın 1 inde ve 15 inde çı

		Yıllığı	6 Ay
Abonmanı	Türkiyede	350 kr.	175
	Dışarıda	20 fs.	10

Yazı çevirgeni: Emin Refik Müslüm
Basanı Resimli Ay Basımevi T. L.

İŞ BANKASI
TÜRKİYE
TASARRUF DİREĞİNE SARILAN FELÂKET UÇURUMUNDAN KURTULUR.
İMAP HULUSİ
İSTANBUL

SATİE'nin

TAKSİMDEKİ

ELEKTRİK

SERGİSİNİ

ZİYARET EDİNİZ

ELEKTRİK'İN

Konforu Nasıl
Temin Ettiğini

GÖRÜRSÜNÜZ

GİRMEK SERBESTTİR